

ELŐFIZETÉS:
HELYBEN:
 Egy évre 24 korona,
 Egy hónapra 2 korona,
VIDÉKEN:
 Egy évre 28 korona,
 Egy hónapra 3 k. 40 f.
HIRDETÉSEK:
 25-aszobos példát az egyszer 20 fillér,
 minden következőnél 10 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
 Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában,
 TELEFON-SZÁM: 57.
KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Részvény-
 Társaság.
 József téherczeg-ut. 29. sz.
 TELEFON-SZÁM: 131.

Arad, 1915.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, február 19.

Csapataink megszállották Csernovicot.

Budapest, február 18. Hivatalos. A főhadiszállás jelenti:

A kárpáti arcvonalon Duklától egész Wyszkow tájáig a helyzet általában nem változott. Tegnap is csaknem mindenütt hevesen harcoltak. A szövetségesek az állásaik ellen intézett számos orosz támadást ellenségnek nagy veszteségeket okozva visszavertek. Ezekben a harcokban az ellenségnek háromszázhusz embere került fogságba.

Kolomea elfoglalásával elragadtuk Kelet-Galiciában a Dnyesztertől délre az oroszoknak egy fontos támpontját. Előnyös erősítéseknek Stanislaw irányából történt előnyomulása Nadvornától északra és Kolomeától északnyugatra újabb nagyobb harcokra vezetett, amelyek meg tartanak.

Bukovinában az ellenséget a Pruth mögé vetettük vissza.

Csernovicot csapataink tegnap délután megszállották. Az oroszok Novosieluza irányában vonultak el.

Orosz-Lengyelországban és Nyugat-Galiciában csak ágyúharok és csatározások voltak. Hóter altábornagy, a vezérkar főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Hatvanegyezer orosz hadifogoly, hetvenegy ágyú, száznál több géppuska.

Berlin. (Hivatalos). A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Ellenségnek tegnap említett támadásai kiérlelei hasonló sikertelenséggel tovább tartottak.

Arras-Lillei úton még folynak harcok, a mi érkezők egy kis darabjairól, amelybe ellenség tegnapelőtt hatolt be.

Reims-től északkeletre általunk tegnap elfogottak száma szaporodott. Franciák itt is különösen erős veszteséget szenvedtek. További előretörésekről le is mondtak.

Champagneban, Perthestől északra még folyik a harc. Ettől keletre franciákat súlyos veszteségek mellett visszavertük. Már csak legelőli fekvő árkaik némely részein tartják magukat. Foglyok tegnap bejelentett száma tizenegy tisztre, húszezennyelvenöt főnyi légénységre emelkedett.

Teljes balsikerrel jártak az argonni erődöségtől és Verduntól keletre Bouraillle-Vauquois közti hadállásunk ellen intézett támadások is.

Pont-a-Moussantól északra fekvő háromszázhatvanötös magasságot és Nurray helységet, amelyet február tizenharmadikán elfoglaltunk francia erődítések alapos szétrombolása után ismét kiürítettünk. Azt, hogy ezt a hadállást fegyveres erővel vissza foglalja az ellenség, nem kísérelte meg.

Egyébként nincs lényeges jelenteni való.

Keleti hadszíntér:

Tausaggennél és Grodnótól északnyugatra eső területen üldözési harcok még tartanak.

Kolnonál megvert ellenséges hadoszlopot Lomzától északra friss csapatok vették fel. Ellenség ellen újabb támadást intézünk.

Ploock Racionzi arcvonalok harcai a mi javunkra dőltek el.

Eddig három ezer oroszát elfogtunk.

Lengyelországba Visztulától délre eső részében nincs nevezetesebb jelenteni való. Kelet-Poroszországi határon vívott harcok hadizsákmánya szaporodott. Eddigi eredmény hatvanegyezer hadifogoly, hetvenegy ágyú, több mint száz géppuska, három kórházvonal, légi járművek, százötven téli löszerkocsi, fényzőrók és számtalan megrakott fogat és jármű. E számok további emelkedése várható. Legfőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Csernovic.

Arad, február 18.

„Megtisztult az ellenségtől...” A mazuri tavaknál szerzett második fontos diadal után Kelet-Poroszországról ezt jelentette a königsbergieknek Vilmos császár — s talán nincs messze az idő, a mikor ugyanezt mondhatjuk a monarchia két viszonylagos tartományáról: Bukovináról és Galiciáról. Mindkét helyen jelentős állomása van annak a biztos, föltartóztatlan voltában szinte programszerű előnyomulásnak, a mely a Kárpátok vonalából megindult és minden nehézségeken keresztül visszavonulásra kényszeríti az oroszokat. Galiciában tegnap Kolomea jutott a mi kezeinkre, ma pedig a bukovinai főváros, Csernovic visszahódítását adja hírül a táviró. Rövid idő előtt az oroszok még azt hirdették, hogy Csernovicot a legnagyobb erővel fogják védeni, — most pedig arról szól a jelentés, hogy az orosz csapatok maguk irtették ki Csernovicot és ellentállás nélkül, nagy mennyiségű hadiszerek hátrahagyásával vonultak ki onnét. Arra vall ez, hogy az orosz haderő végkép meggyöngült és ijedten menekül a kikerülhetetlennek látszó katasztrófális vereség elől. Miután pedig az oroszok a bukovinai szárnyon nem gondolhattak, ellentállásra, kétségtelen, hogy Galiciában is rosszul áll a dolguk, és hogy Przemysl föl-szabadítása és Lemberg visszavétele többé nem egyszerű remény, hanem a tényekre és a harctéri helyzet újabb alakulására épített biztos számítás, a melynek be kell következnie.

Annak az óriási harcnak, a melyet az oroszok a szövetséges német és osztrák-magyar csapatokkal vívnak, mind a két végén súlyos csapás érte a cár seregét. A mazuri ta-

vaknál teljesen megsemmisítették az orosz hadtesteket, hogy a németek győzelme milyen fölényes volt, mutatja, hogy az oroszok üldözése még mindig tart és hogy a foglyok, hadizsákmányok száma egyre szaporodik. A harcvonal délkeleti szélén, Bukovinában a lefele gördülőlavina sebességével nő az oroszok visszavonulásának gyorsasága. A két meggyöngült, fönkreteft szárny közö esik az orosz centrum, a Varsó előtti csatater. A jobb- és balszárnyon kapott vereségek következtében az orosz sereget a körülférés veszedelem fenyegeti. Ami energiájuk van, azzal ezt igyekeznek elhárítani, különben a hadjáratnak nemcsak a kimenetele van megpecsételve, hanem az időtartama is.

A mikor az orosz hadsereget ilyen katasztrófák és ily kudarcok érik, nagyon furcsa hatása lehet Goremikin orosz miniszterelnök kijelentésének, a mely a békéről szól. Oroszország — mondotta ma, most az orosz miniszterelnök, — csak akkor fog békét kötni, a mikor Németországot teljesen le fogják verni. A mazuri tavaknál és a bukovinai hegyekben történt események után Oroszország elvesztette a jogot, hogy a békehatáridejéről beszéljen. Hogy Oroszország mikor fog békét kötni, az aligha függ Oroszországtól. Oroszország akkor fog békét kötni, a mikor a békét neki diktálni fogják. Oroszország rettegett hatalmának, a számbeli tulsulya által szerzett tekintélynek vége van. Azt hitték, az orosz hadsereg sziklája az entente államainak s amint az események mutatják, magát Oroszországot se tudja megvédeni. A hadsereg, amely

teljesen hiával van a harcok öntudatnak, a lelkesedésnek, a számbeli többséggel nem ér semmit. Kancsukákkal hiába kergetik, gépfegyverekkel hiába fenyegetik és tizedelik: ezzel a hadsereggel győzni nem lehet. A győzelem a szövetséges hadsereg vitéz katonái részén van, ezekből talán megtudhatja Goremikin, hogy Oroszország mikor lesz kénytelen békét kötni.

„Rothschildéknak lejárt.“

(Hajsza a milliárdos bankár-család ellen.)

Azok a nagyszabású tőkemozgalmak, pénzügyi akciók, amelyek a legutolsó években az európai pénzpiacra lezajlottak, milliárdokat vontak el és hoztak forgalomba, bizonyos irányban igen érdekes tanulságot szolgáltatottak. Azok a világcégek, pénzházak, amelyek eddig aranyakkal, kinostáiraikkal a nemzetközi életet, sőt a nemzetek sorsát mozgatták és irányították, ugylátszik lassankint elvesztik káprázatos fényüket, óriási befolyásukat, a mesészerű milliárd ereje és fénye gyöngül. A Rothschild ház, a Bleichröder, Goldschmidt-cég rejtélyes milliárd és üzletei, amelyekbe sohasem látott be a nagyközönség, ma már nem játszik azt a nagy szerepet, amelyet a múlt évszázadban teljesítettek, helyükbe léptek a mozgékonyabb, nagyobb tőkét koncentráló és mégis a közönség bizalmából és a nyilvánosság előtt élő bankszervezetek, bankkegyesületek. A nagy német pénzpiac huszával számítja azokat a bankintézményeket, nyilvános jellegű pénztársaságokat, amelyeknek százmilliós részvénytőkéi vannak. Ezeknek az élén a „Disconto Gesellschaft“ a maga 300 milliós alaptőkéjével ma már jobban imponál a világkereskedelemnek, a pénzpiacnak, elevenebb, hozzáférhetőbb és ami a fő készségesebb, mint azok a százmilliós várkastélyok, amelyekben a Rothschildok, a Bleichröderek, Wolfok és egyéb pénzkirályok trónolnak. A korszellem megrázta az ősi várkapukat és az egyszerű bankházak helyett a százkezü pénzügyintézeteket állítja osztorba, amely pénz-

intézetek még is csak rokonszenvesebbek, mégis csak bizalomkeltőbbek, mint a magánbankházak, homályos, néha regényes aranypincéi. A londoni pénzpiacra azt mondják, hogy „Rothschildéknak lejárt.“ Nem úgy kell értenünk, mintha e világcégek ajtai előtt most már a bírósági végrehajtók járnának, ez a veszély még nem fenyeget. De a cégnek mindent elhomályosító fénye megkopott, hatalma és befolyása csökkent, üzletfelei lassan-lassan elpártolnak, úgy, hogy a cég számtalan milliókat Amerikában, Kisázsian, sőt ma már Szibériában keres jövedelmező aranymezőket.

Nemrégiben megtörtént, hogy a Rothschild-ház londoni intézője, mint a londoni ház feje, már nem volt képes a magyar járadék-kölcsönnek általa vállalt részét a londoni piacon elhelyezni és a cég 72.000.000 koronányi tőkét majdnem önmaga tartotta meg, igen kis részét bírván elhelyezni a tekintélyes summának azok között, akik még mindig szoros kapcsolatban állanak a Rothschild-házzal, mondjuk függnek tőle. A londoni pénzpiaccal ismerősek azt állítják, hogy nem ez volt az első mellőzés, s nem ez volt az első csalódása és szomorú tapasztalata, így jártak már annak idején a kínai kölcsönrel is, amelyet csak évek múlva tudtak a tengerentúli piacokon elhelyezni.

Nemrégiben az angol Rothschild-ház nem tudta a magyar járadék-kölcsönt megfelelő kurzus mellett elhelyezni, mert a londoni ház feje, Nathan Mayer Rothschild, inkább csak magánvagyonának kezelésére szorítkozik és a nagy pénzügyi műveletektől eszentul teljesen visszavonul.

Ez a hír nem kevesebbet jelent, mint azt, hogy a Rothschildok világhatalmának vége van. Krózusoknak megmaradnak ugyan ezután is, az természetes, de döntő szerepük többé nem lesz Európa sorsának intézésében. Őket is elérte a magánbankárság fátuma, a társulati formában szervezkedett angol, francia, német és osztrák világbankok tökehatalma háttérbe szorította őket, nem éppen nagy sajnálatára a kontinens népeinek, melyek előtt a Rothschildok sohasem voltak rokonszenvesek. Sőt a tulságba hajtott családi politikájukkal, mely nem ritkán a gögös, álnok és rideg önzésbe csapott át, egész országrészeknek mély gyűlöletét,

haragját és elkéseregett tiltakozását hívták ki maguk ellen.

A múlt század ötvenes éveiben indult meg a harc a Rothschildok egyeduralmának megtörése céljából. Franciaországban kezdődött az üldözésük és pedig III. Napoleon idején. És ezt a harcot nemcsak politikai és gazdasági érdekek, hanem vallási szempontok is irányították.

A támadás kívülről jött és Lyonból indult Páris felé. A „Credit Lyonnais“, Franciaország leghatalmasabb pénzintézete, 1872-ben részvénytársasággá alakult át és kegyetlen versenyharcot kezdett a de Rothschild Fréres bankházzal. 1878-ban hozzá csatlakozott Bontoux Jenő, az osztrák déli vasut szerencsétlen kezű vezérigazgatója, akinek spekulációja 1882. januárban nálunk is milliárdokat követelt. Bontoux Jenő, a Rothschildok iránti mély gyűlöletét vitte Párisba és ott az egyház és az arisztokrácia pénzén felépítette a százmilliós „Union Générale“-t. Bontoux nyíltan hirdette, hogy a bank a Rothschildok egyeduralmának megtörését szolgálja. Bontoux azonban spekulációba boosátkozott. Az „Union Générale“, melynek a bécsi „Länderbank“ az alapítása, 1882-ben megbukott. A Rothschildok tehát győztesen kerültek ki a harból, de a francia közvéleményben már ott szikrázott, égett az ellenséges érzület. A tőkés közönség a nagybankok pártjára áll és a bankok meglátják a közvélemény szándékát és az 1882-iki krach után hirtelen változtatnak az eddig követett taktikájukon és rávetik magukat az államkölcsönökre. A Rothschildok sorsa Franciaországban ezzel meg volt pecsételve. 1882. óta a párisi de Rothschild Fréres cég elvesztette a lába alól a talajt, tőzsdéje alig van és ez ma minden befolyás és hatalom nélkül, szerény banküzlet.

Németországban még korábban vége szakadt a Rothschild-ház vezérszerepének, amely mindössze 1812-től 1854-ig tartott. 1854-ben a „Bank für Handel und Industrie“ gyilkos versenyharcot kezdett a frankfurti Rothschildokkal, de ezek csak 1887-ben kapitulálnak, amiben a családi viszonyok is közrejátszottak. Rothschild Maier Károly 1887-ben elhalálozott, őt rövidesen követte a sirba az utódja Villy. A frankfurti törzsházat az özvegy vette át, de

„A lengyel királyság.“

Irta: Bíró Lajos.

Egy lodzi könyvkereskedés kirakatában frissen nyomott térkép függ még gyüretlen papíron. A járóelő megáll a kirakat üveg előtt és esodálkozva kérde magától, milyen ismeretlen formájú országot ábrázolhat az a nagy sötét folt a fehér papírlapon. A térkép felirata megadja a választ. A különös alakú lila folt a lengyel királyság. Nem Galicia. Nem Orosz-Lengyelország. Kifejezetten: a lengyel királyság.

Álomkép. Valami, amit a történelem óriás kezű szöcskéje szöcskézett és amit most egy térképrajzoló vágyai érzékelhető lila folt alakjában az öntudatlan fehér papírra ismét szemünk elé varázsoltak. Játék hegyekkel, folyókkal, városokkal. Fantazmagória. Földrajzi poézis.

A hangosan életvidám lodzi utcán a jóakaró idegen megáll a lilaszínű álomkép előtt és megpróbálja újra felébreszteni magában a régi lelkesedést Lengyelország iránt.

Az álomkép elragadó, de tudja Isten, olyan nehéz az élő Lengyelországot megszeretni.

Aki Nyugat-Galiciát Krakótól Przemyslig, aztán Orosz-Lengyelországot Czenstochautól Lodzig keresztül vándorolta, annak hosszú hónapok alatt egyetlen egy pillanatra sem sikerült valamilyen melegebb személyes vonatkozásba jutni a földdel, emberekkel, városokkal, erdőkkel, röviden az országgal. Pillanatra sem szabadul meg az ember attól az érzéstől, hogy idegen földön vándorol és pillanatra sem tá-

mad benne nagyielkü megboosájtás, amely hajlandó lenne enyhébben megítélni a piszok és rendetlenség kényelmetlenségét, amellyel itt minden lépésnél találkozik.

Nyugat-Galicia szép; őszkor — rozsdavörös és aranyárga erdőkkel a szelid hegyoldalon — nagyon is szép. De a szelid hegyek elviselhetetlenné válnak, ha szürke felhők csöngenek az égboltozaton és a fák a makacs, hideg esőben dideregnek; igen, még ha derült is az ég, akkor is olyan idegenszerűen hatnak ezek az örökké szelid hegyek. Sehol egy heroikus lendület. Mindig és mindenütt ugyanaz a lágy vonal, ugyanaz az energianélküliség, bágyadság, szelidség, melancholia, melancholia, melancholia.

Aztán az orosz-lengyel síkság tüleklő fáival és négyzetes szélmalmaival... Miért van? Talán elfogult vagyok, de milyen egészen más a mi Alföldünk. Mennyi kedvesség, vidámság, nagyság van a mi Nagy Magyar Alföldünk végtelen síkságában és milyen tompa és lélek nélküli ez a nagy komor pusztaság.

Es megint kérjük, nem előítélet-e, de az idegennek hátározottan az az érzése van, hogy a nyugatgalicai hegyek és az orosz-lengyel síkság komor tompasága megszállja magát az embert is. Talán magunkban van a hiba. Talán nekünk van tulsok és nem ezeknek az embereknek nagyon kevés temperamentumok. Talán nem számolunk eléggé ennek a népnek a múltjával és talán könnyen túltesszük magunkat azokon az iszonyatos eseményeken, amelyeket ebben a háboruban kellett végigszenvednie.

Talán csak felületesen is ismerjük. Minden népet meg lehet szeretni, ha az ember foglalkozik vele. Talán Lengyelországnál is csak idő kérdése volna ez.

...Az elmúlt őszön nagy megázások után csak végtelen fáradtsággal sikerült ezektől az emberektől egy egészen jelentéktelen kis szivességet kapnom, amelyet könyörögve kértem. (Magyarországon ezt a szivességet szempillantás alatt megteszik az idegennek.) Mikor további könyörgés helyett végül más jogokra hivatkoztam, akadt valaki, aki vonakodva segítségemre jött. Megköszöntem a kedvességét — fiatal hölgy volt — de nem tudtam lemondani róla, hogy esodálkozva így ne szóljak:

— Hihetetlen, milyen kevésbé szeretetre méltóak itt.

— Igen — mondotta nyugalommal — ezt mondja minden idegen.

...Nehéz Lengyelországot megszeretni.

Aki Kattowitzon keresztül Czenstochaba és Novoradomska jött, miután a vonat elhagyta a határt, a legnagyobb nyugalommal és természetességgel megállapíthatja, hogy a nagy-szerű német rend és a ragyogó német tisztaság után a piszok és a rendetlenség birodalmába lépett. Az utcák nyomorúságosak, a falvakban a házakat minden rendszer nélkül keresztbe, összeviessza építették, röviden, rendetlenség az egész vonalon.

Egészen különös rendetlenség van ezekben a falvakban. Itt-ott ríkióan piros téglából épült

nem bírja a bankok versenyét és a bécsi ház fejét Albert bárót kérte fel a segítségre. De Albert báró nem hagyta ott Bécsot, mire a frankfurti bankházat bezárták, illetve a banküzletet, aktívummal és passzívummal együtt 1901-ben a „Diskonto Gesellschaft” vette át.

Ausztria és Magyarországon a Rothschildok 1818-ban tűntek fel és pedig annak kapcsán, hogy Centz Frigyes az acheni kongresszusra utazott. Frankfurtban fogadta Rothschild Károlyt és Amselt. Az állami pénzügyekben azonban csak 1820 óta szerepelnek, amikor a Rothschildok 48 millió forint sorsjegy-kölcsönt, a „Budai kölcsön”-t perfektálták. A Rothschildokat ide is elkísérte a franciák ellenséges érdeke. 1855. szeptemberben Bécsbe jött Pareire Izák, hogy egy nagy „Credít mobilier” bankot alapítson. A Rothschildok magrémültek és ugyanazon év október 31-én illetve megoszlatták a bécsi Creditanstaltot, melybe bizalmi embereket delegáltak.

A Rothschildokat Ausztriában, (mert az abszolutizmusnak mindenkor szolgálatra kész bankárjai voltak) ma is rokonszeny kíséri. De Magyarországon nem népszerűek, nem tudják elfelejteni azokat a szolgálatokat, amelyeket a Rothschild-ház a bécsi kamarillának tett.

Noha ma a bécsi Rothschild-ház tevékenysége tisztán a kisebb banküzletekre terjed ki és annak legnagyobb része áttolódott a „Credít Anstalt”-ba, a Rothschildok Ausztriában és Magyarországon — éppen a „Credít Anstalt”-on keresztül — még mindig nagy szerepet játszhatnak. A bécsi Rothschildokat tehát az ellenségeik által használt fegyver menti meg a teljes leányatlástól.

Angliában szintén sokáig tartották magukat a Rothschildok, bár itt kaptak legkorábban versenytársat, mindjárt kétfelől is. A legnagyobb ellenségük a szenilis Baring Sándor volt, aki 1814-ben megvásárolta a Hope & Co. amsterdami bankházat. A Rothschildok itt azonban nemcsak a Baring-házzal és a nemrég felszámolt Hope & Co.-val kerültek szembe, hanem ellentétbe jutottak az 1836 óta folyton szaporodó letéti részvény-bankokkal és még inkább később a francia, a német és osztrák nagybankok („Credít Lyonnais,” „Deutsche

Bank,” „Länderbank” stb.) londoni főkintézetivel. A Rothschildokat Londonban egyébként nem annyira az ellenséges érdekek, mint inkább a magánbankházak iránti bizalmatlanság juttatja abba a helyzetbe, hogy a nagyszabású emissziók számát mindinkább csökkentik és inkább csak a fennálló üzletek fenntartására szorítkoznak. Persze ma még es is horribilis üzletkört jelent, mert a jól megalapozott családilag, a maga másfél milliárdos összegével, még legalább 50 esztendőig fog jelentékeny befolyást gyakorolni a pénzpiacra.

Befejezésül mondjuk még el, hogy ugy Magyarországnak, mint Ausztriának két legnagyobb pénzügyi intézete a „Magyar Általános Hitelbank” az „Osztrák Kereskedelmi és Ipari Hitelintézet” és az ehhez fűződő kereskedelmi ipari vállalatok százai, még mindig a Rothschild cégtől kapják erőforrásaikat és végeredményben az apró vizek, patakok és folyók a forrásokhoz visszafutva rakják le arányaikat.

Véres harcok Észak-Franciaországban.

(Sokáig tart még a háború. — Megrendült a franciák bizalma. — Japán hadat üzent Kínának.)

Tévért tudósítás.

Rotterdam—Genf—Bécs, február 18.

Németek újabb offenzívája.

Rotterdam. Londoni jelentés szerint Észak-Franciaországban a németek az egész vonalon ismét hevesen támadnak. Ypernnél nagy tömegekben nyomulnak előre, áttörve az ellenség harcvonalát. A tüzérség és a gyalogság erős tüzetese közben kézi tusára került a sor. Mindkét félnek súlyos vesztesége volt, mert kegyelmet ritkán adtak.

Hosszu lesz a háború.

Páris. Semleges állambeli katonai attasék a következőket mondták egy francia lapnak:

— A háború hosszú lesz. A döntő

magányos ház; közte a többi házak, keresztben egymásnak, egymás előtt, egymás mögött, összevissza, mind fából vannak összetákolva. Egyedül a tűzhely és a közepükben a kémény, ami falazva van.

Ti szegény kis megmaradt faházak! Ablakokban, még a legszegényebb kunyhóban is — mindenütt horgolt fehér függöny van és még a legszegényebb kunyhó ablakában is — kivétel nélkül mindenütt — virágoserepek... Ismerős virágok... Nem geránják virulnak-e a szegényes lengyel parasztházak ablakában.

Ah, ti szegény, kis megmaradt faházak! Lám, mégis jól esik rátok nézni! Ezrivel pusztítottak titeket, szegény kis faházak és ugye, csak a tűzhely, csak a tűzhely maradt meg belőletek? ...Milyen kár értetek. Milyen kár, hogy ezrivel pusztítottak titeket, ti szegény, kis, lengyel faházak.

Csak parasztlakják a faházakat. Szegény, nyomoruságos parasztlak, akik nem engedik elüzni magukat arról a kis darabka földről, ami az övék. Már közvetlen közelben dörognék az ágyuk, a paraszt makacsul elbujik kunyhójában. Hiszen ő nem katoná, nem vért sohá senkinek. Saját földjén él, saját fedele alatt és itt kitart. De közben közelebb jön az ágyudörgés. Az első gránát lecsap egy parasztházra. A kunyhóból magasra esznek a lángok. A tűz áterjedt a többi házakra is és a hássor végül nem marad más, csak csupasz tűzhelyek, nagy kormos foltokkal.

Vajjon mit érezhet a paraszt, amikor ilyen módon gránátok ütik ki a hideg, nagy világba az ő kis, meleg kunyhójából? O, aki nem is

katoná, aki sohá semmit so ártott senkinek... és aki nem is akarta ezt a háborút. Mit mond aztán az ilyen paraszt Istenének? Mit mond az ördögnek? Hova fordul? Itt állnak a magányos, kihűlt tűzhelyek, a kormos kémények, — mi lett azokból az emberekből, akik ezeknél a tűzhelyeknél melegedtek?

Mit éreznek a lengyelek? Mit gondolnak a lengyelek? Egy orosz-lengyel város polgármestere ezeket mondta:

— Ha jönnek az oroszok, végrehajtjuk parancsaikat. Ha az osztrákok és magyarok jönnek, akkor azt tesszük, amire ők utasítanak.

Ez minden, amit ez a nép mondhat? Nincs más mondanivalója. minthogy engedelmeskedik a győző parancsának? Talán nem egészen. Ha jobban megtudják, kihez lehet bizalmuk, akkor nyilvánvalóan mást is mondanak. De mit? Vajjon megéri-e ezek a lengyelek az idő szörnyűségét? Érzik-e, hogy a régi lengyel királyság — a lilaszínű álom a lódi térképen — megint együtt van? Megint együtt van a nagy lengyel királyság a borzalmas nyomoruságban?

A városokon nem látszik meg ez a nagy nyomoruság. Talán megint igazságtalanság: de az idegen tulajdonosok jókedvűnek találják a városokat. Korzójuk tulajdonosok élnek. Mindenütt tulajdonosok sok a fiút. És koncertek vannak esti tolettékkal és mostelen vállakkal...

Nehéz megszeretni ezt a Lengyelországot, de lehetetlen teljes szívből nem sajnálni. Szegény, szegény Lengyelország.

események csak tavaszra várhatók, a legérdekesebb szakasz még hátra van, az utolsó erőifejtést még egyik fél sem tette meg. A győztes az lesz, aki váratlan nagy csapatösszevonással áttöri az ellenség arcvonalát. Végeredményben tehát a háború nem ostromharc, hanem manőverharccal fog befejeződni. A döntést nem a tömeg, hanem a katonai képzettség fogja meghozni.

Párisig vonultak vissza a franciák.

Genf. A francia sajtó idegesen kritizálja a hadvezetőséget. A soissoni vereség óta megrendült a franciák bizalma és különös ingerültséget keltettek azok a visszavonulási mozdulatok, amelyeket a francia csapatok közvetlenül Páris előtt visznek véghez.

Németek előnyomulása Reims mellett.

Stockholm. Az Aftonbladet írja: A nyugati fronton a németek teret nyertek a franciáknak egy különösen meglehető pontján Rheims mellett. Azonkívül a dúnák homokját is még folytonosan erőszakos harcok testik be vérrel.

A semleges katonai megbízottak
ágyúüzben.

Milanó. Párisból jelentik a Corriere della Soréne: A Petit Parisien írja, hogy a semleges katonai megbízottak küldöttsége visszatért Belgiumból Párisba. A semleges megbízottak autója az Yser partján ellenséges ágyútübe került, ugyszintén Arrasnál is, azonban haj nem történt. (Stefani.)

Repülőgépek a flandria partok felett.

Rotterdam. Tegnap délután tizennégy angol és nyolc francia repülő kísérletezett Ostende, Middlekerke és Zeebrügge kikötői ellen. A németek tüzelése elkergette a pilótákat.

Zeepe-in gróf a levegő harcokban

Stockholm. Az Aftonbladet jelenti, hogy a németek Rheimsnél fontos hadállásokat hódítottak el. A belgiumi légi támadásokat a németek Zepelin gróf személyes vezetésével visszaverték.

Japán második jegyzéke Kínához.

Rotterdam. A Novoje Vremja arról értesül, hogy a pekingi japán nagykövét egy második jegyzéket intézett a kínai kormányhoz a csingtaui kérdésben. Ez a jegyzék ultimátumszerű, amennyiben tizennégy napi határidőt szabott meg a válasza. Junnikkal elnök Pekinben összehívta a parlamentet.

Japán mozgott Kína ellen.

Bécs Hágai jelentés szerint Japán mozgositást rendelt el Kína ellen.

A második német hadikölcsön kibocsátását március hó elejére tervezik. A kibocsátás árfolyama előreláthatólag magasabb lesz, mint az első kölcsöné, melynek emissziós kurzusa, tudvalevőleg 97.30%, illetve 97.50% volt. Az első hadikölcsön árfolyama ma 20%-kal áll a kibocsátási ár fölött. Az új emissziót elősegíti az a körülmény, hogy a takarékpénztékek a német takarékpénztáraknál a háború és a hadikölcsön dacára 600 millió márkával növekedtek. Ezenkívül a bankok és szövetkezetek is jelentékeny likvid összegek felett rendelkeznek.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Péntek: Pollák és Wollák.

Szombat: Böregér, új betanulással.

* **Pollák és Wollák.** A prózai előadás Aradon legtöbbször mostohagyerek. Annak tekinteti a közönség, amely csak gyéren mutatkozik a nézőtérén, ha a színlapon nem operettet, még csak nem is kabarét hirdetnek, de mostohagyermekként bánik maga a társulat is az egy-kéti, legfeljebb három előadásra ítelt színművekkel és vigjátékokkal. A főbb szerepeket elvállalják a „nagyok”, de az epizódokban már csak — hogy a negyvenes évek kritikai műkielégzésével éljünk — kóristák „jeleskednek”. Ebből azután kellemetlen diszharmonia kerekedik. Pollák és Wollák is így járt. Várnay, Polgár, Kiss Miklós, Benkőné, Borosnyai Kató, Kiss Mariska, Fülöp Irma, Herold, Delli és Kertész szerencsésen átszerezik a darabot a gyenge hetek zökkenőin is, különösen Várnay, Polgár és Kiss sok vidámságot okoznak. Am egyszerre megjelenik egy kereskedősegédnek maszkírozott fiatal ur (a színlap azt mondja, hogy „kivándorlási felügyelő”), rémesen rizza a fejét és kalapját; vagy egy borvirágos képű, bizonytalan szavú öreg ur (a színlap szerint „milliomos”) — egyszerre elveszti a néző minden kedvét és hangulatát, illuzióját. Kis szerepekről van szó, ez igaz. De már hiába, ma a legkisebb szerepet is arravaló kézbe kell jutatni, vagy ha ilyen nincs, legalább a rendező fordítson egy kis gondot az ilyen szereplők maszkjára, beszédmodorára. Ha maga a társulat csak úgy félvállról veszi a prózai előadást, miért vegye másként a közönség? (+)

* **A színház hírei.** Böregér. Strausz elévületlen zenéjű operettjének holnap, szombaton lesz a reprise. A színházba járó közönségnek szinte jól esik, ha néha-néha ilyen kedves és örökbecsű zenés operettekben gyönyörködhet. A főszereplők Pataky Vilma, Szabó Mili, K. Pongrácz Matild, Barics, Polgár, Gyöző, Herold stb.

Vasárnap előadások. Vasárnap két előadás lesz, délután 3 és fél órákor mérsékelt helyárral Lehar egyik legszebb zenéjű operettje, a Vig üzveggy kerül színi a már ösmert szereposztásban. Este 7 és fél órákor Csépreghy Ferencnek kitűnő népszínműve, A sárga osikó kerül előadásra, részben új szereplőkkel. Erzsikét, a népszínműnek ezt a parádés szerepét Pataky Vilma játssa. Új lesz még a darabban Kiss Miklós Csorba Márton szerepében. A többi szereplők Barics, Polgár, Várnay, Kertész, Virág, Follinszné stb.

Előkészületben „Katica” operett újonság és „Déliab-utca 7.”, vigjáték.

* **A szélművészes trio.** (Szenzációs bűnügyi dráma az Urániában.) Egy három tagból álló kalandtársaság üzemei és végül leleplezése, képezi a színház mai szenzációs detektív slágerének tárgyát. Hatalmas méretű szélművészes-séget visz véghez ez a banda, egy valódi Titusz hamisítványával cseréltet ki és már-már biztonságban éri magát a lopott kincsessel együtt, mikor a híres detektív halálmegvető bátorsággal kikutatja és el is fogatja őket. A kiváló drámát a legnépszerűbb színészek alakítják, ami csak növeli az érdeklődést mese értékét. — *A németek francia földön.* (Új háború aktuálisok az Urániában.) A háború legizgalmasabb fejezetének, a német-francia harcoknak egyes részleteit mutatja be ez a legújabb hadi híradó. Egy városért folytak heves harcok, melyet a franciák egy éjjel támadással visszutoglaltak, de két órával később ismét a németek kezében volt 800 fogollyal és több gépfegyverrel együtt. Képünk bemutatja a város főutcáját, hol a harc a leghevesebb volt, házakat, melyekből gépfegyverrel tüzeltek és a német és francia katonák sírjait.

* **Psilander az Apollóban.** (Az élet iskolája.) A mozi művészete felvehet új neveket új csillagokat, azok hírneve tisztavirág életű csak s a mozi starjainak megmaradnak azok, kiknek nevéhez fűződnek a legszebb s legfeljebb moziképek. Ha e sorok címe már nem foglalná magába a nagy dán színész nevét, akkor is tisztába lenne a publikum, hogy Psilanderre gondolunk. Psilanderre, akinek az alakításai megteremtették a „komoly mozi mű-

vészetét, aki stílust vitt bele a moziképekbe s sikereivel fogalommá tette a nevet. Psilander hosszú pihenő után most új szerepeket játszott el a mozi számára. Ezek között talán a legelső helyen áll „Az élet iskolája”, amelyet pénteken mutat be az Apolló-színház. A darab cselekménye közvetlen és megkapó. Psilander egy könnyelmű dzsentrit játszik a darabban, aki az átlumpolt, léha éjszakák után kimegy Amerikába, hogy az élet iskolájában megtalálja az élet és a boldogság igazi oélját. A Psilander-képen kívül egy nagyszabású vigjátékot mutat be még pénteken az Apolló. A firma házason-dik című emlékezetes bohózat folytatását hozza színre most az Apolló „Zeiga formába jön” cím alatt. Az előadások pont 5, 7 és 9 órákor kezdődnek és az előre látható nagy érdeklődésre való tekintettel nem folytatálagosak. Erre ezúton is felhívja a színház igazgatósága a publikum figyelmét.

Sarlot Domokos halála.

(A volt főkapitány alkotásai.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, február 18.

Sarlot Domokos életének utolsó tíz esztendejét a betegség keserítette el. A beteg, pláne a cukor beteg ember, nem mérhető azzal a mértékkel, amely egyéniségét, karakterét és tehetségét erejének teljességében megilleti és ezért, mi, akik ugyyszólván naponta megjelenünk nála, nem mondhatjuk el, hogy ismertük őt a maga valóságában.

— Sarlotot akkor kellett volna ismernie, amikor még egészséges volt — mondták az előtte remegve megjelenő tisztviselői, — akkor diszpédányja volt az embernek, a rendőrnek, a főnöknek, a barátának, a polgárnak.

Hogy ez a megállapítás megállja a helyét, semmi sem bizonyítja jobban, mint hogy az elhunyt főkapitány szolgálatának buszonötesztendő évfordulóján az aradi polgárság olyan meleg ünnepséget készített neki, hogy azt csak az igaz, nagybecsülés, a tisztelet, sőt még ezeknél is több, a vér és érzelembeli közösség szűthették. Sarlot főkapitány mint az erőnek, a polgári becsületességnek, de főként az alkotó munkának klasszikus példányképe állott mindig az aradiak előtt.

Minden aradi ember úgy érezte, hogy csak az aradi földből sarjadzhatott ki egy olyan robusztus és aradi izlésnek, gondolkodásnak megfelelő egyéniség, mint a milyen az elhunyt volt. Szinte várt ember volt. Várta őt egy generáció, amelyet agyonnyargaltott, kiszípolozott és demoralizált egy korrump közigazgatási rendszer. Érezték az aradiak, hogy ennek a megszüntetésére valami hatalmas fizikum, hatalmas akarás és hatalmas karakter szükséges. Egy gát, amely a vegyes áradatot feltartóztatja, kiszáritja és a helyébe tiszta vizet vezet. Sarlot méltónak mutatkozott arra a határtalan bizalomra, amellyel az aradi közönség iránta viseltetett. Nem főkapitányának, vaskezü rendőrnek, hanem atyáskodó polgártársának ismerte mindenki és Sarlot nem is akart több lenni mint az aradi polgárok igényeinek kielégítéséről gondoskodó polgártárs. Egyenes, szókimondó, hátsó gondolatok nélkül dolgozó főtisztviselője volt annak a városnak, amelynek minden rögét és követ ismerte és úgy szerette, mint senki más e városban.

Tisztviselői, akiknek megválasztásában ritka szerencséje volt, sok kemény tusát vívtak vele, de mindannyia szívből szerette és lelkesedéssel dolgozott vele. Az aradi rendőrségnél a legnevezetesebb reform alkotások az ő nevéhez fűződnek és el kell ismerni, hogy noha az ő idejében a rendelkezésre álló anyagi eszközöket szűken mérte a törvényhatóság és az állam, Sarlot alkotó képessége igen sok üdvös újítást tudott, sokszor primitív formában

ugyan, megteremtteni. Amilyen érdes tudott lenni a külső formákban, olyan melegen érző volt a szíve és ezért látjuk, hogy alkotásainak jó része az elesett kis ember viszonyainak megjavítására irányult. A szegény ügy, a cseléd ügy, a rendőri nyugdíjpótló, a piaci rendőrség, első segélynyújtás elfeledhetetlenül sokat köszönnek a kemény öklü, de puha szívű embernek.

Érdekes jelenség, hogy Sarlotról, noha vannak olyan férfiak akik évtizedekig majd nem naponta érintkeztek vele, senki sem tud anekdotázni. Az elhunyt főkapitányról senki sem tud humorosat mondani. Egyszerű és kívül belül egyforma, komoly ember volt, aki mindig egy oélra törekedett. Független volt mindenkitől, nem volt kénytelen senkinek a kegyeit keresni és a maga életét úgy élhette, ahogy akarta. Gyakran ez úgy tűnt fel, mintha önkényre hajlott volna. Azonban ez csak látszat volt, mert praktikus érzéke mindig megmondotta neki, hogy hol van az a hatás, amely a kezébe adott hatalomnak is gátat állít. Nem kereste a népszerűséget sem, nem sóvárgott dícsőítés után. Egykori krónikák feljegyzik, hogy főkapitányá történő kinevezetése után azok, akik azt hitték, hogy Sarlot, a „közülünk való”, szemet fog hunyni a rendszeretnek csaknem velünk született, de csaknem mindnyájunkkal közös hiányossága előtt, keserű csalódásra ébredtek. Az új főkapitány szorosan húzta meg a gyeplőt és nem válogatott senkiben, amikor arról volt szó, hogy rendet csináljon. Szigorúan vette a hivatalát; talán nagyon is szigorúan és ugyancsak jártak a bírságolások, sűrűn követték egymást az új rendszabályok, amelyek nem igen voltak a lakosság inyére. Közbejött egy szenvedélyes választás; az, amelyiknél Falk Miksa első ízben nem bírta megkapni az abszolút többséget. A főkapitánynak akkor igen nehéz feladata volt, mert a politika nagyon is felforralta a vértünet és sok dolgot más szemmel láttunk, mint ahogy rendszeresen nézünk. Sarlotnak a választás előtti napon tett intézkedései szinte lángba borították az ellenzéket, pedig azok az intézkedések pártatlanok voltak és szükségesek, különben könnyen összeütközhetek volna az alkotmányos küzdelem különböző tollu katonái. Mégis, ha akkor eszerépszavazat van Aradon, roppant többséggel ítélte volna el a nép Sarlot főkapitányt.

Ő nem lett ideges, nem vesztette el a nyugalmát, ment tovább is a megkezdett uton. És a közönség lassan-lassan belátta, hogy az, amit Sarlot csinál, helyes, jó és üdvös. És az, ami azelőtt hiányzott nálunk, ami ellen olyan erősen szoktunk tiltakozni: a rend és a rend iránti érzék szinte belopódzott a közönségbe. És akik sokszor túllépték a főkapitányt kivánságokban, azok maguk a polgárok voltak. Csak a napokban mondta egy tekintélyes polgár e sorok írójának:

— Sarlot nagyon keményen kezdte és sok kellemetlenséget okozott nem együnknek. De belátom, hogy erre szükség volt. Másképp nem szoktatott volna bennünket a rendhez soha.

Ez a beismerés magyarázza meg, hogy miért gyászolja olyan őszintén Arad város polgársága elhunyt főkapitányát.

A város egykori főtisztviselőjének halála alkalmából a városházára kitűzték a fekete zászlót. Varjassy Lajos polgármester távollétében Lócs Rezső helyettes polgármester intézkedett, hogy az elhunyt koporsójára a város koszorúját elhelyezzék. Sarlot temetése holnap, délután három órákor lesz. A ravatalt a családi ház előtti téren állítják fel. A város nevében Angel István dr. főjegyző mondja el a gyászbeszédet.

Visszavonulni kénytelen az egész orosz hadsereg.

(Hindenburg 42-es ágyú. — A mazuri győzelem hatása. — „Becsálják az oroszok a németeket országukba.”)

(Hivatalos távirati tudósítás.)

Stockholm—Pétervár—Basel, február 18.

Oroszország nem békül.

Pétervár. Goremykin miniszterelnök megcáfolta a németek elterjedt szállongó híreit. Oroszország — mondotta a miniszterelnök — megállapodott szövetségeseivel, hogy addig nem köt békét, amíg Németország nincs megverve.

Két millió új német katona.

Rotterdam. A Westminster Gazette rémült hangon emlékezik meg a német tartalékok kifogyhatatlanságáról. A németeknek — ugymond — tavaszra két millió újonnan kiképzett katonájuk lesz. A lap szeretné, ha az oroszok a szövetségeseiket minél beljebb osalnák Oroszországba.

Mi lesz a mazuri győzelem következménye.

Stockholm. A Stockholms Dagblad katonai munkatársa a német győzelem alkalmából a következőképpen nyilatkozik azokról a lehetőségekről, amelyek a győzelem következményeképpen kifejlődhetnek.

Most, hogy az orosz sereget a Nyemenen át visszavűzték, valószínű, hogy az északra álló német csapatok egy részét Hindenburg délre fogja irányítani, vagy azzal a céllal, hogy a Nyugat-Poroszországból előretörő német sereg számát gyarapítsa, vagy pedig, ami valószínűbb, azzal a rendeltetéssel, hogy a Lomza kormányzóságban lévő Narev-vonal ellen vezesse. A jövő hadműveletek sorsa ugyanis attól függ, mennyiben fog a németeknek sikerülni a határvárak elfoglalása és helyesebben attól, hogy a befagyott vizeken át be tud-e hatolni a német hadsereg az erős várak között lévő hadművelési terepre. Mi úgy vagyunk értesülve, hogy a keleti határszálon Hindenburg több negyvenkettes mozsarat már régóta készletben tart és hamarjában elfogja dönti, Varsó, Novogeorgievsk, vagy a határszéli erősségek ellen fogja-e azokat elsősorban alkalmazni. Ha ez a föltevés helyes, a németek legutóbbi támadása annál érthetőbb és kétségtelen, hogy ily esetben a németeknek további eredményekre igen jelentékeny kilátásaik vannak.

Ha a németeknek sikerül egyidejűen Varsó mindkét oldalán előrenyomulni, a most kivívott nagy győzelem után az oroszok az ivangorodi és attól délre eső hadállásukat képtelenek lesznek tartani. Ez esetben az egész orosz hadsereg kénytelen lesz egészen a Bug vonaláig visszavonulni, de a mi most már kétségtelennek látszik, a nagy győzelemnek feltétlenül legalább is nagy átesoporusítás lesz a következménye. Mindkét esetben az egyesült központi hatalmak katonai helyzete rendkívüli mértékben megkönnyebbültnek mondható és immár bizonyos, hogy az oroszok visszavonulását a galíciai harcveronalból semmi sem tartóztathatja föl.

Hatrál az orosz centrum is.

BASEL. A Nationalzeitung katonai szakértője írja: A Keletporoszország és Szilézia elleni orosz offenzíva véglegesen megtört. Va-

lószerű, hogy az orosz centrumot visszavonják a Nowogeorgievsk — Varsó—Ivangorod megerősített vonal mögé. Hogy a győztes szövetségesek még a hét tolymán előre törnek-e a megerősített állásig, vagy megelégszenek-e azzal, hogy az elért eredményt biztosítják a Lengyelország kétharmad részét birtokba veszik, miután Bukovinából és Galiciából kiűzték az elenséget, azt már a legközelebbi napok megmutatják.

Milano. A Corriere della Sera írja: A német offenzíva nyomása alatt, amelynek gerincét négy új hadtest alkotja, az oroszok másodszor kénytelenek elhagyni Kelet-Poroszországot. (Elször szeptemberben történt ez a mazuri tavakkal szembe fordított vereség után.) Az orosz hivatalos jelentés egyszerűen hivatalosan jelzi az orosz visszavonulást, igazolva az újabb német erők feltűnésével. A Párisból érkezett jelentés szerint a cár seregei kénytelenek ugyan visszavonulni, azonban egy szűkebb fronton fognak megállapodni az erődvonal védelme alatt. Ez erődök alatt érteni kell Kownó, Grodno, Ostrotenka, Pulukot, majd az ehez csatlakozó Nowogeorgievsk — Varsó-erődöket. Ez az akadály mindenképpen igen erős, azonban az erődöknek rossz hírék van, különösen a belga várak gyors eleste után.

Milano. Párisból jelentik a Corriere della Sera: Petrográdból jelentik: Mithouy Kelet-Poroszországban négy új német hadtest feltűnése lett jelezve, az orosz seregek kénytelenek voltak visszavonulni és orosz területen az erődök védővonala alatt összpontosulni. A legközelebbi időben új operációkat várnak, amelyek véglegesen el fogják dönteni a keletporoszországi harcokat.

Basel. A „Basler Nachrichten“ katonai szakértője a következőt mondja a helyzetről: A keleti hadszíntéren jelenleg két nyomás nehezedik erős az oroszokra: északra Kelet-Poroszországból és délre a Kárpátokból és Bukovinából. Ha a németek és osztrák-magyarok ez irányban előrehatolnak, akkor ennek hatása csakhamar érezhető lesz Lengyelországban, a Visztulát nyugatra és Nyugat-Galiciába is.

Nagy harcok közt vonulnak vissza az oroszok.

Gent. A francia lapok pétervári táviratai az oroszoknak Kelet-Poroszországból való visszavonulását mindinkább kedvezőtlenül tüntetik fel. A visszavonulás nagy harcok közt tolyk lépésről lépésre. Ugy a Lyck és Raigrod közti harcok különösen kitűnnek hevesességükkel. A német offenzíva — így szólnak a jelentések — úgy látszik nem egyseges operáció, hanem több hadosztály viszi azt keresztül, amelyek közül az egyik gyorsabban hatol előre, mint a másik. Katonai szakírok véleménye szerint a Bzura felé irányuló mozdulatoknak az a célja, hogy Varsót del felől megtámadják.

Kétzázézer orosz katona katasztrófája.

Berlin. A tizedik orosz hadsereg körülbelül tízezer gyalogos és számos lóvas divízióból állott és kétszázézer embert számolt. A Virballen, Goldap és Lyck között elterjedő mocsaras harcokban tudvalegőleg ezt a nem megvetendő hadsereget katasztrófásan tönkr-

tették a németek. Körülbelül hatvanezerre tehető a fozlyok száma, nem szólván a sebesültekről és halottakról. Február elején kezdődött meg a kilencnapos küzdelem, amikor az oroszok és németek Angerapp, Lötzen és Gumbinnen vidékén állottak egymással szemben. Február nyolcadikán kezdték meg a németek a támadást, miután megerősítették sorait és kellőképpen felkészültek. Az első támadásokat a Visztula vidékén intézték, míg a német tőrök Kelet-Poroszország keleti határán működtek. Ugyanezen a napon a német jobbszárny Johannisburg mellett tönkretverte az 57. orosz divíziót. A centrum a Gumbinnen Stallupönen vasutvonal mindkét oldalán vonult előre, miközben egy erős szárny bekerítő mozdulattal igyekezett Elkalen felé délkeleti irányban az oroszok jobbszárnyát bekeríteni. A bekerítés jobboldalon tökéletesen sikerült. Az orosz csapatokat meglepték, szétugrasztották, elfogták és Spullentől Virballenig minden helyiséget rohammal foglaltak el. Még éjszaka is tartott az előrenyomulás és a németek bekerítő csapatai idejében érték el Vilkovskit és sikerült felrobbantaniuk a kovói vasúti hidat. Ezzel azután elvágták a németek az orosz jobbszárny visszavonulási vonalát és megkezdődött a nagyszerű támadás, mely az orosz csapatok borzalmas katasztrófájával ért véget.

TÖRVÉNYKEZÉS

§ Szerelemi dráma — katonai bíróság előtt Temesvárról jelentik: Erdékes tárgyalást tartott ma a temesvári katonai bíróság. Erdékességet az adott a tárgyalásnak, hogy ezuttal is a katonai büntető törvénykönyv ama szakasza alapján emeltetett vád, mely az emberi élet ellen elkövetett bűncselekményeket általában „közönséges gyilkosságnak” minősít. Így megítélték közönséges gyilkosságnak Dancsik Ernő huszonöt éves, hódmezővásárhelyi születésű szabósegédnek, a negyvenhatodik gyalogezred katonájának cselekedését. Dancsik ugyanis hosszabb idő óta szerelemi viszonyt folytatott egy vásárhelyi leánnyal, Herczeg Tereziával, akivel midőn sebesülten vissza ért az északi harcterről, Szegeden újra találkozott. A leány ekkor, miután Dancsik szünet a házasságba nem akartak beleegyezni, rábeszélte a fiút, hogy halálra meggyűző. Ekkor elmentek Hódmezővásárhelyre és a leány lakásán, miután elfogásztották egy üveg pántkát, Dancsik egy forgópisztolyból négyszer ráfűt a lányra, az ötödik golyóval pedig magát is megölte. A leány hat napig kiült, azután meghalt. A fiu felépült sebéből és cselekedéért ma felelt a temesvári katonai bíróság előtt. A tárgyalást Benet Artur százados vezette. Aszlánvi Andor főhadnagy hadbíró elnökölt, a vádat Sebők Kólos dr. százados hadbíró képviselte, védő Hajdu Frigyes dr. volt. A védő kívánságára tanukat hallgattak, majd ugyancsak a védő kérelmére kihallgatták Sziget Henrik dr. és Makai dr. tartalékos ezredorvos szakértőket arra nézve, hogy vajjon a vádat a tet elkövetésekor beszámítható volt-e vagy sem. Az orvosszakértők véleménye nem volt egybehangzó ugyan, de abban a tekintetben megegyeztek, hogy a vadlott nem lehetett teljesen beszámítható állapotban. A vádbeszéd következett ezután, amelynek végén Sebők Kólos dr. a vadlottat a katonai büntető törvénykönyv 414. szakasza alapján közönséges gyilkosság miatt kerít megbüntetni. Hajdu Frigyes dr. a vadlott beszámíthatatlanságát hangsúlyozta és felmentést kért. A katonai bíróság aztán meghozta ítéletét, amellyel Dancsik Ernő vadlotta a vad alól felementette, ellenben jóvalan fegyverviselésért és a helyőrségből való engedély nélküli távozásért három havi fogságra ítélte, melyből egy hónapot a vizsgálati fogság által kitöltöttnek vett. Vadlott a büntetést leszerelés után tölti ki.

Kiűritették az oroszok Csernovicot.

(Bukovina fővárosának felszabadítása. — Visszavonul a megvert orosz balszárny. — Harcok a Kárpátokban.)

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Budapest — Beszterce — Bukarest, február 18.

Lovasságunk bevonult Csernovicba.

Budapest, február 18. (Hivatalos jelentés) Oroszok által kiűritett Csernovicba lovasságunk bevonult. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Az oroszok néhány nappal ezelőtt a Pruth vonalán át megkezdték a visszavonulást és az orosz határ irányában távoztak. Lovasságunk erről hírt szereztve tegnap este Csernovicba bevonult. A lakosság csapatunkat kitörő örömmel fogadta.

A kezünkre jutott hadiszere mennyisége igen tekintélyes.

Beszterce: Az oroszok meneküléséért visszavonulását bizonyítja a Csernovicban hátrahagyott hadiszerek nagy mennyisége.

Beszterce: Bethlen gróf kormánybiztos tárcagazdak útján tudatta a lakosságot, hogy ma este fél hatkor ellentételesen bevonult Csernovicba.

Menekülnek az árulók Csernovicból.

Brasso. Az „Universul” ma éjjel ideérkezett mai száma a következő mamornitzai táviratot közli:

„Az osztrák magyar csapatok egyre több teret nyernek Csernovic irányában. Evreinov orosz kormányzó, Gerovszky és Bocancea polgármester, valamint a közigazgatás egész személyzete ma elutazott Csernovicból.

Mi volt az oroszok terve?

Bukarest. Az összes lapok egyöntetűen megállapítják, hogy az oroszok helyzete Bukovinában felette kritikusra fordult.

Az „Universul” mihaileii tudósítójától a következő jelentést közli:

Az orosz csapatok Csernovic felé vonultak vissza, állandóan üldözve az osztrák-magyar csapatok által. Az oroszok Dirisesehi—Illiujoca—Slorojinecnél megálltak. Beásták magukat és várják megerősítéseik megérkezését.

Ugyancsak az „Universul”-nak jelentik Mamornitzából:

A Szerrah jobb partján tegnap heves tüzéségi harc folyt le az oroszok és az osztrák-magyarok között. A tüzéségi párbaj reggeltől estig tartott.

A lövonalba eső falvak lakói Csernovicba menekültek, ahol a Király-téren, a szabad ég alatt tanyáznak. A szerencsétlen emberek sokat szenvednek az éhségtől és a hidegtől.

Az oroszok Csernovic környékén sáncolták el magukat, elhatározva az osztrák-magyar, ném t offenzívával szemben ellentámaszt megkísérelni.

A „Dimineata” a következő mamornitzai táviratot közli:

Csernovicban voltam, ahol értesültem, hogy az oroszok stratégiai okokból visszavonulnak dél Bukovinából. Valamennyi hidat és utat elpusztítottak maguk mögött és csapataik visszavonulását tüzéségükkel fedezték.

Az oroszok által tett előkészületekből azt a következtetést lehet levonni, hogy Csernovic előtt nagy harcra készülnek. Az oroszok a járművek ezreit rakták tele mindazzal, amit délbukovinai fosztogatásuknál raboltak. A járművek hosszú sora azt a benyomást keltette,

mintha az oroszok egész Bukovinát ki akarnák üríteni.

Bukarest. Az „Universul” jelenti Dorohoiból:

— Tudósítónknak módjában áll érdekes, utiabb részletekkel szolgálni az oroszok bukovinai visszavonulásáról a hatalmas német, osztrák-magyar offenzíva elől, amely az oroszok sülves, végső vereségét hozta eredményezni. Felsőbb parancsra az oroszok kezdetben mindent elkövettek, hogy az osztrák-magyar előnyomulást Csernovic felé a Szerrah-folyónál megakadályozzák. Az oroszok elhatározták, hogy Bukovina fővárosát esetleg további erősítéseik megérkeztig megtartják. Az oroszok azonban végül is kénytelenek lesznek Csernovicot kiűriteni, miután egész létszámuk alig áll 50 ezer emberből. Valószínűleg visszafognak vonulni a Pruth balpartjára és megérsített Sadaguránál fognak offenzív állást elfoglalni.

Az „Universul” mamorniczai tudósítója közli lapjával, hogy az orosz katonai hatóságok megparancsolták Csernovic kiűritését, miután ebben a városrészen katonai erődítményeket emeltek. A Tetzina melletti kis Stanca erődöt kiűritették és fájval a Csernovic felé vezető utat két kilométer hosszúságban barrikádozták.

Sniatin elfoglalása.

Bukarest. Mamorniczáról jelentik a „Dimineata”-nak: Értesüléseink szerint heves harcok után, amelyek még most is folynak, az osztrák-magyar csapatok áttörték az oroszok frontját és a Pruthon átkelve, behatoltak Galiciába, egészen Sniatin városig.

Bukovina felszabadítása.

Burdujeni. Szinte egész Bukovina felszabadult az ellenségtől, csak Csernovicnál sáncolták el magukat az oroszok, miközben magában a városban egyetlen orosz katona sincs. Az osztrák-magyar csapatok közelednek Csernovic kapujához.

Milanó. Londonból jelentik a Corriere della Serának: A Daily Cronicle tudósítójának Csernovicból feladott sürgönye szerint az oroszok visszavonulnak Bukovinából, kényszerítve az osztrák-magyar seregek nyomása által. Az oroszok minden találatnyi területet megvédnek és jó rendben vonulnak vissza. Lehetséges, hogy a visszavonulás csak ideig-óráig tart, és remélni lehet, hogy az oroszok meg fogják kísérelni a Csernovicnál való megállapodást.

Ujra támadtak az oroszok Uzsovánál.

Ungvár. Az uzsoki szorosról nyugatra az oroszok új támadási kísérletet visszavertük. Az oroszok közül sokan megadták magukat, ezeket srappal leölték és csapataik.

Meghúsult orosz támadás.

Eperjes: Makovics völgyében két községet szuronyrohammal elfoglaltunk és előbbre jutottunk. A csernahorai magaslatról uraljuk a terepet. Az oroszok utabb rohamát letörtük, sok orosz halott és sebesült van, számos fogoly jutott kezünkre.

A kárpáti és galíciai harcok.

Berlin. A Berliner Tagblatt harcéri tudósítója táviratozza az osztrák-magyar főhadiszállásról: A nyugati Kárpátokban hat osztrák-magyar ütegek sikerült két orosz üteget teljesen megsemmisíteni, amelynek életbenmaradt lövészcsapata futva menekült el. Egy orosz tisztet, aki az osztrák-magyar railvonallal mögé lopózkodott, hogy kikémélje állásainkat, elfogtak.

A Biala, a Dunajec és a Nida mentén tovább folynak az ágyuharcok. A Nida fronton az oroszok 175 centiméteres mozsarakkal lőtték fedezékünket. Carkovnál néhány órán belül 156 orosz ekrazit gránát esett le. Amikor az oroszok abban a tévedt hitben voltak, hogy ágyuzásuk meggyöngyöztette állásainkat, rohamra indultak. Csapatunk egészen a drótsövényig engedték őket jönni, ott aztán hatóságos puskatűzzel megsemmisítették a támadókat.

Tüzezharcok Galiciában.

Berlin. Leonhard Adelt, a Berliner Tagblatt harcéri tudósítója írja:

— A nyugatkárpáti fronton az osztrák-magyar ütegeknek sikerült két orosz üteget elhallgattatni. A tüzéségi harc a Biala, Dunajec és a Nida mentén folyik. Az oroszokat a mieink egy rohamnál a drótsövényeszig eresztették és ott iríczatos tüzet zúdítottak rájuk. Egy Simonits nevű tizedes fedezetlenül háromszor átlutott az ellenséges lövészárkokhoz, hogy kézbombákat hajigáljon. Szanya tizedes behatolt az orosz fedezékbe és hatven fogolylyal tért vissza. Egyik osztrák-magyar ezred összekerült olyan orosz gárdaszreddel, amellyel már Ivangorodnál harcolt. Az oroszok roham alatt így kiabáltak át a mi katonáinkhoz:

— Szervusztok, hiszen mi már ismerjük egymást.

Bombamerénylet az orosz cár ellen.

Krakóból jelentik: A Naprzod című ujság egy merényletéről ad hírt, amelyet már h tekkel ezelőtt követtek el a cár ellen, de mindeddig sikerült titokban tartani. December 28 ikáról 29 ikére virradó éjjel a cár különvonaton Varsó felé utazott. Ezen az éjjelen, néhány perccel előbb, mint ahogy a cári vonat odaérkezett, a Bzadza folyón Fluce közelében átvzető vasúti hid felrobbant. A cári vonat megállott, majd felsőbb parancsra engedelmességgel visszafordult. A cár nem utazott Varsóba. A vizsgálat azonnal megindult és rögtön megállapították, hogy a hidat őrző két katonaszem a robbanás következtében meghalt. Azt hiszik, hogy óraműre berendezett bombáról van szó, amely néhány perccel előbbre volt beállítva, mint a cár vonata odaérkezett, ugyanis a vonat késett. Ha a vonat rendes időben halad át a hidon, akkor feltétlenül a légtérbe röpül a hiddal együtt. A nyomozás bár most is folyik, a tetteseket nem sikerült kézrekeríteni. A hatóságok napról-napra számos embert tartóztatnak le a merénylet gyanúja alatt, főképpen a lengyeliség köréből.

Angliarelléga németblokádió

(Elsülyesztett francia hajó. — Nem közlekednek a semleges hajók. — Churchill hazugságai.)

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Stockholm—Páris—Rotterdam, február 18.

Anglia nem nevet többé.

Stockholm, február 18. Az *Attonbladet* ma érdekes cikkben fejtegeti a német tengeralattjárók akciójának kitérésait. A cikk a következő:

Churchill angol tengerészeti miniszter fölébe egy boszorkány azt sugdosta: „Légy nyugodt! Az angol tengeri hatalmat tengeren uszó hajó nem ingathatja meg.” Churchill ebben a meggyőződésben beszélt és cselekedett. A mikor a németek nem adták ide hajórajukat parádés csata számára, a mint az angolok remélték, azt mondta Churchill, hogy a német flottát „ki kell ásni.” De alig hangzott el ez a beszéd a hallgatók határtalan tapsa mellett, már is az a hír jött, hogy három angol páncélos cirkáló a tengeren fekszik, mint áldozata annak az ellenségnek, mely nem akart rejtekhelyéből kibujni. De az ellenség hajója, a mely ezt a tettet véghezvitte, nem siklott a víz felületén.

Többrendbeli hasonló balsiker után azonban a brit flotta fölött megint fényes nap tündökölt. Churchill azonnal azt hirdette, hogy Nagybritánia még sohasem uralkodott a tengeren annyira, mint mostan. Ezt a beszédet mindenesetre nem oly bizalommal vették föl, mint az elsőt. De mindenesetre ez is némi vigaszt nyújtott. Mindjárt azután néhány jelentéktelen jármű jelent meg az ir partok mentén és elsülyesztett néhány brit kereskedelmi hajót. Együttal a német kormány kiadta ősmert ukázat, az ismeretes február 18-iki határidővel. *Most már nem nevettek többé a tengeren uralkodó Albionban. A törpe, mely az óriás ellen küzd, porondra dobta a kihívó keztyűt — az óriási zavarban van és nem tudja, mit csináljon.*

— Fog-e Németországnak sikerülni avagy sem?

Mindenütt, még Angliában is, így hangzik a sportszerű kérdés. Ez a doloz persze nem oly egyszerű, mint két versenypáripa küzdelme! A „nagy tengeri csatá”-ból még mindig nem lett semmi — csak annyi, hogy a két ellentél folyton kémleli egymást. Ahol az egyik célpontot nyújt, a más k azonnal támad és ellenfelének sebet üt.

Hogyha csak az történik, hogy a biztosítási díjak több percenttel emelkednek és a tengeri kereskedelmet néhány órával meglassítják. Németország máris jelentékeny előnyöket nyert.

Német blóffról beszéltek az angolok. Pedig most az a helyzet, hogy az angol hajók, mint tolvaj az éjszakában, hamis lobogó alatt óvatosan kénytelenek Nagybritánia legnagyobb kikötőibe és kikötőiből lopózkodni.

Az U 16. hőstette.

Páris. Hivatalos jelentés szerint, kedden délután egy óra harminc perckor a *Ville de Lille* francia gőzös, amely Cherbourgól utban volt Dünkirchen felé, a *Barfleuri* világítótornyától északra egy német tengeralattjáró naszádot feltalált, a gőzöst megkísérelte a menekülést, a német buvarhajó azonban utolérte és a gőzöst belsejében elhelyezett bombákkal felrobbantották. A buvarhajó a gőzöst legénységének tíz perc

időt adott a menekülésre. A gőzöst elsülyesztése után a tengeralattjáró naszád a víz alá merült és eltűnt.

Genf. Párisból táviratozzák: Kedden reggel *Barfleuri* világítótornyától nem messze a *Ville de Lille* francia gőzös, a mely uton volt Cherbourgól Dünkirchen felé, egy ellenséges tengeralattjáró naszádot vett észre. Az *U. 16.* német naszád volt. A francia hajó teljes gőzt adott, hogy elmeneküljön előle, de a német tengeralattjáró utolérte és torpedókat lőve bele, miután legénységének tíz percnél több időt adott a menekülésre. A *Ville de Lille* elsülyedt. Cherbourgól egy torpedóhadiszállás indult el az *U. 16.* üldözésére, de az víz alá merült és eltűnt.

Semleges hajók legénysége megtagadja az utrakelést.

Milano. A *Corriere della Sera* jelenti: A *Franca* nevű olasz hajó Lisszabonból árut vit a Kordiffba, ahonnan azután szanet keletre vit a hozniá. Lisszabonban érteülék az *U. 16.* támadásáról, amire az olasz hajó legénysége megtagadta az engedelmességet és semmiképen sem volt hajlandó a németek által hadiherak nyilvánított angol vizekre menni. A legénység fellázadásának következtében az volt, hogy a hajó az Angliának szánt rakományait visszatért Nápoly kikötőjébe.

Kopenhága. Az összes dán és norvég gőzösök legénységei megtagadják az utrakelést.

Sztrájk a blokádió miatt.

Bécs. A *Neue Freie Presse* jelenti Kopenhágából: Tegnap délután egy dán szállítóhajó fűtői megtagadták a szolgálatot és nem akartak Angliába menni. A tengerészek csak nagyobb, külön díjazás mellett voltak hajlandók utrakelni. A hajó egy óra kénytelen a kikötőben vesztekelni. A norvég gőzösök a legénység hasonló sztrájkja miatt, szintén a kikötőben állanak.

Aknára futott angol hajók.

Hága. A *Queen Mary* angol gőzös az ir tengeren aknára futott és elsülyedt. Oszkár dán amerikai hajó gőzöst az angolok ötszáz utasával feltartoztatták, bar nem vitt hadi dugarut.

Uzlettelenség Amerikában.

Krisztliánia. Az *Attenposten* jelenti Londonból: A szállítási piacon az irányzat most is szilárd. A *Plata* folyótól igen élénk teheráruszállítás folyik Anglia felé, de szokatlanul magas díjszabás mellett. Nagy kereslet van hajókibérlések és tomage irányában, de nagy szállítási idők. Az angol lapok behatóan és óva intik a hajótulajdonosokat, hogy ilyen fizletkebe baleménjenek, mert ez nem egyéb, mint csapda az ő számukra. A keleti piacon kevés a változás. Az Egyesült-Államokban aránylag kevés szállítási kötés történik, mivel a hajótulajdonosok határozottan visszautasítják alacsonyabb díjszabások elfogadását.

Bizakodnak az angolok.

Kopenhága. A *National Tidende* reprodukálja a *Daily Chronicle* cikkét, amely a következőket mondja:

Angliának Németországgal összehasonlítva, szerencsésebb helyzete van, továbbá kitűnő eszközökkel rendelkezik a kereskedelmi blokádió

nyomást gyakorolhatunk majd Németországra, amely végre is kényszeríteni fogja a tenger csatára.

Zeppelin a tengeri harcban.

Amsterdam. *Helepa* hollandi gőzös a tengeren találkozott egy Zeppelinnel. A leghajó a gőzöst fele szállit és mikor felismerte semleges nemzetiséget, üdvözöttek egymást.

Az amerikai németek akciója.

Berlin. A *Tägliche Rundschau* jelezi Hágából: Newyorki Reuter jelentés szerint az amerikai német sajtó e héten nagy tiltakozó gyűlést tervez, amelyen a németek rosszkésükét fejezik ki az amerikai kormánytal Németországgal szemben használt éles és Angliával szemben használt langha hangja miatt. Több mint harminc ilyen gyűlést jelentettek már be.

Kozákkegyetlenségek Bukovinában.

(Egy román író cikke.)

Az *Aradi Közlöny* tudósítása.

Arad, február 18.

Az *Universul* ma érkezett számában érdekes cikket olvasunk *Sedoveanu* Mihálynak, a legnagyobb élő román írónak a tollából azokról a borzalmakról, amelyeket az oroszok Bukovinában a békés polgársággal szemben elkövettek.

— Az utóbbi napok egyikén — írja — a nagy hóvihárban egy a gyászoló Bukovinából érkezett menekült állott szem előtt. Egy szenvedő kifejezésű, beesett szemű román volt a *Gura Humora-i* kerületből. Bajuszáról és szakálláról légesapok lógtak, úgy állott előttem, mint akinek nehéz teher nyomja a vállát. Rekedt hangon beszélt a nehéz időről, melyekkel az Isten sújt bennünket.

— Tegnapelőtt reggel — meséli — felgyújtották a kozákok a házat. Ugy égett, mint egy gyufaszál. Akkoriban, mikor a hegyekbe vonultak, nem történt semmi különösebb. Ami kezük ügyébe esett, elrabolták a az asszonyokat sem kimélték. Most azonban, amikor üldözve és visszaverve tértek vissza, tanultunk meg minden rosszat megismerni. Csorportokban jöttek, dühvel tele. Gyorsan szénát és zabot kértek lovaik számára, maguknak pedig ételt. Rövidesen megérkezett a parancs a községi bíró házáat felgyújtani.

Hol van a zab? Hol a széna? Hol a marha? Kértük és nem hozzák! Gyujtsátok fel a házat, öljétek le a juhokat és a borjut a nyáron süssetek meg a tűzben!... Azután elővezették a zsidó kocsmáros, hogy neki is megadják a részét. Az egyik lándzsájára tüzte és egy másik, aki megsajnálta, föbe lőtte, hogy szenvedésének véget vessen. Erre jöttek ami embereink és kérték, hogy óvják meg vagyunkat és házaikat a rablástól. Őket is felgyújtották és agyonütötték a katonák. Borzasztó volt! És a gazdátlan kocsmában folyt a pálinka a hordókból. A katonák teleítették magukat és azután a házakba mentek, hogy vágyaikat kielégítsék.

Eljöttek hozzám épügy, mint a többiekhez, nem is tudom hányan voltak. Meggyalázták nőmet a gyermekeim szemelátára és erőszakot követtek el éretlen leányomon a szülők szeméi előtt. Engem megkötöztek a kályhapadja alá dobtak, hogy szegényemet lássam és ne tehessek ellene, hogy megmérgezzem ma-

zsamat és ne haljak meg, hogy mint az emberek legnyomorultabbja éljek. Vértől felgyújtották bázukkat. Az asszonyok elszaladtak, mint a tyukok kicsinyekkel, merre a szemük látott; és a midőn a tüzvész megszűnt, amikor egész életünk munkája hamuvá változott, magunk is világgá indultunk. Itt érkeztem ebben a hóvihárban ajtója elé.

Jellamzó, hogy éppen az „Universul” tartja szükségesnek Sadoveanu megrázó sorainak nyilvánosságra hozatalát, amelyik teljes erővel dolgozik Romániának Oroszországgal való katonai együttműködésén.

H I R E K LEGUJABB.

Erkezett reggel 3 órakor.
(Táviróda, cenzurázva.)

London. Az alsóház elfogadta az admirális javaslatát, amely a tengerészet létszámát kétszázötvenezer emberben állapítja meg és megfelelő zsoldot biztosít a legénységnek.

Konstantinápoly. A török kormány elrendelte, hogy az ezeravotyszáznyolcvanöt ezer nyolcszázkilencvennégyig született valamennyi hadköteles török alattvalónak be kell vonulnia. Akik nem fizetnek szabadítási díjat, azok kötelesek azonnal Konstantinápolyba utazni és a sorozó-bizottságnál jelentkezni, különben súlyosan megbüntetik őket.

BUKAREST. A román szociálistapárt vasárnap Bukarestben tüntető népgyűlést tart Romániának háborúba való bevonása ellen.

Bukarest. Az osztrák-magyar torpedószázadok Antivárnál beöttek néhány francia áruközösbe.

Genf. Amerikában vasárnapra összehívták kilencszáz német és ir tiltakozó gyűlést. Newyorkban a német sajtó kezdeményezésére harminc ilyen gyűlés lesz.

— **Vilmos császár győzelmi távirata.** Königsbergből jelentik: Tegnapi délután a császártól a következő távirat érkezett az itteni főpolgármesteri hivatalhoz: Az orosz megsemmisítően megvertük Szerrethet Kelet-Poroszországunk az ellenségtől megtisztítva Vilmos.

— **Előléptetett főherceg.** A király, mint a hivatalos lap közli, Albrecht Károly főherceg, főhadnagyot századossá nevezte ki.

— **Az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár igazgatósági ülésén** foglalkozott a február 27-én tartandó rendes évi közgyűlés előkészítésével és elhatározta, hogy a közgyűlésnek részvényenként negyven korona osztalék kifizetését hozza javaslatba. Az igazgatóságban Friboisz Miklós és Hegedüs László elhunytával megüresedett helyekre a közgyűlésnek Bobus Zsigmond báró vbit főrendiházi tag és Baross Lajos dr., az Andrási, Károly és fia cég vezetője megválasztását javasolják.

— **Japán segítség a franciáknak.** Amsterdamból jelentik: Egy japán Vörös Kereszt misszió érkezett Párisba.

— **Hősi halál.** Londonból jelentik: A Blücher német cirkáló kapitánya edinburghi hadifogságában tüdőgyulladásra halt meg.

— **A közös pénzügyminiszter Budapesten.** Budapestről jelentik: Körber, az új közös pénzügyminiszter Budapestre érkezett, ahol hivatalos látogatásokat végez.

— **Pancsova a kormány mellett.** Pancsováról jelentik: Pancsova város törvényhatósági bizottsága Dániel Tibor báró elnöklésével közgyűlést tartott, a melyen elhatározták, hogy Abauj-Tornamegyve ismert feliratát hasonló felirattal támogatják. A közgyűlés egyben üdvözölte Tisza István gróf miniszterelnököt és kormányát, azért a politikai bölcs elöljárásért és megalkuvást nem ismerő energiáért, hogy a kormány az eredmény gyümölcseit a nemzet javára is biztosítani fogja. Ez alkalomból a közgyűlés Tisza István gróf miniszterelnököt, a kormányt és annak képviselőjét, Dániel Tibor báró főispánt pártkülömbőség nélkül, tüntető ovációban részesítette. A közgyűlés ezután még elhatározta, hogy a város legszebb utcáját Vilmos császár-utnak nevezi el és végül, hogy az élelmiszer-üzorások, zsekereskedők és professzionátus időelőtti vásárlók ellen a leghigorubb rendszabályokat léptetik életbe.

— **A Kőlcsey Egyesület jótékony célú hangversenyére,** amely február 21-én délután öt órakor a kulturpalota nagyteremében lesz, a jegyek már csak két napig válthatók meg előre a kulturpalota könyvtárában a hivatalos órák tartama alatt. Vasárnap a jegyek már csak a pénztárról kaphatók és ezért ajánlatos, hogy az érdeklődők a megfelelő helyeket már pénteken lekössébb szombaton biztosítsák. A belépőjegyek ára: üdöhelyek: 4, 3 és 2 korona, állóhely: 1 korona. A hangversenyen Herczeg Ferenc az országos nevű kiváló író felolvasást tart, dr. Köpt Jánosné, az aradi társaság gyönyörű hangú műkedvelő énekesnője Longhy Jeany hártá kíséretével poetikus dalszöveget énekel, Keszlerné Kápolnay Juliska, Szomure Kálmán határozatalkalmi költeményét szava ja és Berger Károly, a talentus aradi származású hegedűművész legszebb hangverseny-számából ad elő Fischer Ernő zongorakíséretével. A hangverseny tiszta jövedelmét a Kőlcsey Egyesület az aradi csonka katonák segélyezésére fordítja és a jótékony célra való tekintettel felülfizetéseket is elfogad.

— **Tenner Lajos temetése.** Ma délelőtt tizenegy órakor temették el a Batthyány-utca 12. számú házból Tenner Lajost, az aradi lövésztársaság volt igazgatóját. Mély részvét kísérette utolsó útjára az öngyilkossá lett öreg urat, tisztelőinek, barátainak és rokonainak nagy tömege meghatottan, könnyes szemekkel állta körül a ravatalt. Kohn Dávid izraelita főkántor gyönyörű éneke után a templomi énekkar énekeit gyászalt a koporó előtt, majd Vágvölgyi Lajos dr. főrabbi bucsuztatta kegyeletes és emelkedett szavakban a halottat. A gyászszertartás ezzel véget ért és az előkelő gyászoló közönség, amely a ház udvarát teljesen betöltötte, kikísérte a temetőbe a koporsót.

— **Ezüst seprű Jellicoe admirálisnak.** Párisból jelentik: A Matin értesülése szerint Butterworth lakói elhatározták, hogy Jellicoe admirálisnak egy betvenöt centiméter hosszú, masszív ezüsből készített seprűt ajándékoznak halálából azért, hogy a hajózás több utvonalaait „sikerült kisöpörni?”

— **Halálozás.** Dr. Abonyi Henrik nyug. járásorvos és tisztelendő megyei főorvos Pankotán február hó 17-én, déli 12 órakor, hosszú szenvedés után, 72 éves korában jobbra szenderült. Temetése február 19-én d. u. 3 órakor lesz. Halálát özvegye dr. Abonyi Henrikné szül. Földisch Lujza, fia Károly, cs. és kir. tengerészmérnök, leánya Laura, unokái Szundy Aladár és László, testvére dr. Altschul Adolf, nyug. cs. és kir. tengerész főorvos, és nagy rokonság gyászolja.

— **A szociálista miniszterek ellen.** Gentből jelentik: A párisi lapok hevesen támadják Sembat minisztert, a miért megjelent a londoni szociálista kongresszuson. Dícséretet érdemel Guesd, hogy diplomatikus módon betegségére hivatkozott és otthon maradt. Nem lehet eléggé elítélni Kair Hardiet, hogy nem áttalotta rosszalni Angliának a háborúba való avatkozását, Mac Donald pedig nem engedte meg, hogy a szociálista kongresszuson szó essék a németeknek Belgiumban elkövetett garázdálkodásairól. Sembat elhatározta, hogy lemond a miniszterségről és visszavonul a magánéletbe, ha minisztertársai rosszalni találják, hogy a londoni szociálista kongresszuson szót emelt az orosz kormány ellen, a mely a дума szociáldemokrata képviselőit, továbbá lengyel és finn írókat adminisztratív uton, tehát itéikezés nélkül száműzött.

— **A kiütéses tifuszjárvány.** A mai napon a városi tisztviselői hivatalnak újabb megbetegedést jelentett a katonai parancsnokság. A Munkás Otthonban történt megbetegedések következtében a kórházat lezárták és tegnap este hat lázas katonát átvittek a fa- és fémipari tartalék-kórházba. Ma reggel ezek egyikén a kiütéses tifuszt állapították meg és ezért azt a kórházat is be kell zárni. Ez azért is kellemetlen, mert ide akarták elhelyezni a várból kiküldetendő állomásparancsnokság és pótkeret irodáit. Ma éjszaka megbalt a városi járványkórházban Mikulán Sándor főhadász, akit két napja vittek be kiütéses tifusszal oda. A járványok tehát eddig nyolc halottja van.

— **A szerajevói dráma utolsó felvonása.** Szerajevoból jelentik: Tegnapi szállították be a zenicai országos börtönbe a szerajevói gyilkossági és felségárulási bünpörnek két részését, Milovics Jakabot és Kerovics Negyot, akiknek halálos ítéletét 20 esztendői, illetve életfogytiglan tartó börtönbüntetésre változtatta át az uralkodó kegyelme. Most már a bünpör valamennyi elítélte véglegesen internálva van. Princip, Cabrinovics és Grabecs osztrák várbörtönben szenvedik el husz évi fogságukat, míg a többi elítélte egytől-egyig a zenicai börtönben van.

— **A vonat elé vetette magát.** A huszáki vasútállomás és a családi szállótelep között egy hatvan év körüli, ruházata után itélve nap-számoseMBER ma este kilenc órakor az arra robogó motoros vasut elé vetette magát. A vonat elgázolta az öngyilkost, és mindkét lábát lemetszelte. Minthogy gyors segélyre volt szükség, az aradi rendőrséget értesítették az elgázolásról, csakhamar meg is jelent a mentőkocs, hogy a kórházba szállítsa az öreg embert, de időközben az meghalt. Az elgázolás már nem tartozik Arad területéhez, és így Baross Ferenc dr. járási főszolgabíró értesítették az esetről. A főszolgabíró úgy intézkedett, hogy a hullát egyelőre hagyják a helyszínen és öröket állítottott mellé. A nyomozást megindították az ismeretlen halott kilétének megállapítása végett.

— **Adomány.** Megirtuk ma, hogy Erdős Ignác az aradi csonka katonák segélyezésére 10 koronát adományozott. Az adományozás Tenner Lajos koporsójára szánt koszoru megváltása címen történt.

— **Singer János dr. emlékére létesített alapítványra** újabban a következők adakoztak: Singer Izrael 100 korona, öz. dr. Singer Simonné 50 korona, Singer József dr. 20 korona, Singer Jenő dr. 20 korona, Berer Emil 20 korona. További adakozások dr. Keppich Jakabné címére (Asztalos Sándor u. 10.) költendő.

— Az államszegély. (Panaszos levél.) Engedje meg a tisztelt szerkesztőség, hogy egy kis személyes tapasztalatomat itt a nyilvánosság előtt mondjam el. Adót startam fizetni és gyanútlanul mentem fel a városi adóhivatalba, a mely most — mint tudják — az Arad-országi Vasút palotájának első emeletén van. Valóságos elre-mültetés, a mikor a közfőnök ely tiszt és szép folyosóra benyitottam. Betettém, fojtogató ilat, a nehéz szagtól és az emberparától szinte ködös sűrűsödött levegő csapott meg és ugyancsak el-szánt embernek kell tartanom magamat, hogy ke-resztül ölköztem magamat a tömegben, neki dör-gölöztem egy esomé rejtelmes ruhadarabnak, meg-taszítottam néhány sívalkódó gyereket, a míg végre bejutottam az adóhivatalba, a hol tárva-nyitva álló ablakok mellett, lysoformnai megfü-rösztve, télikabátosan dolgoztak a tisztviselők. Itt asztán megtudtam, hogy a folyosón látnak tüle-keedés: a hadbavonáltak aradiak államszegélyért jelentkező hozzátartozóinak csoportja. A szűk, al-kalmatlan folyosóra beszőlve reggeltől délig szo-rongznak minden hónapnak legalább tízennégy napján, ide a város központjába tödülnek be a külső kölvárosokból is, magukkal hozzák gyer-meküket, néha az öbéli cececsont is — hiszen igazuk van megényeknek, nem bízhatják bounera — de így megtörténik, mint azt a hivatalban hal-lottam, hogy a minap egyik kölvárosi asszony kanyarós gyermekét hozta fel a segélykifi-zetésekhez. Tessék elképzelni: hány ember érint-kezett a fertőző beteg hordozó asszonnyal, hány felé terjedhet el a nagály! Ilyen esetek máskor is előfordulhatnak és sehogysen tartom helyesnek, hogy az adóhivatal előtti szűk folyosóra zsúfolják össze, a város kálós közepére csődítik be az asz-szonyokat, gyerekeket. Épen ma olvastam, hogy Nagyváradon a tűzoltóaktanyában rendeztek be a segélyek folyósítására hivatalt és nem látom be, hogy miért nem tebetne ilyen intézkedést Arad is, miért kell épen nálunk ragaszkodni ahhoz, hogy az Acsev palota képoszházában, folyosótyán szo-rongjanak szászával a segély kintalására jelentke-zők. Tisztelettel egy adófizető polgár.

— Uj magyar hercegi család. Mint a hivatalos lap mai száma közli, a király dr. gróf németújvári Batthyány Lászlónak, kama-rásnak a magyar főrendiház örökös jogu tag-jának, mint a gróf Batthyány-család legidősebb agnátusának, valamint elsőszülöttségi joggal törvényes fiutódainak, illetőleg a gróf Batthyány Lajos által 1746-ban királyi jóváhagyással ala-pított hitbizomány mindenkori haszonélvezőjé-nek, a már birt örökös főrendiházi tagsági jog változatlan fenntartása mellett, a magyar her-cegi méltóságot a főméltóságú címmel díjmen-tesen adományozta s megengedte, hogy dr. gróf Batthyány László valamint elsőszülöttségi joggal törvényes fiutódai, illetőleg az említett elsőszülöttségi hitbizomány mindenkori haszon-élvezője a Batthyány-Strattmann nevet visel-jék s a Batthyány és Strattmann-cimert egye-sítve használják.

— 573 pályázó egy állásra. Egy apróhir-detés jelent meg a napokban az Aradi Közlöny-ben, még pedig a következő:

Irodai teendőkből

némileg jártas, jóírású férfi vagy nő havi 100 kor. fizetés, lakás, fűtés, vi-lágítás mellett alkalmazást kap. A könyvitelben jártasak előnyben része-sülnek. Cim a kiadóhivatalban.

Normális időkben is csoportosan jelentkeznek az ilyen hirdetésekre ajánlkozók, de a mai viszonyok jellemzésére érdemes feljegyezni, hogy az apróhirdetés iránt három nap alatt levélben, tele-fonon, sőt táviratilag a városból és a megye min-den részéből — ötszázhetvenhároman érdeklődtek.

— Arad gabonaszükséglete című cikkünk-ben nyomdahiába következtében azt közöltük, hogy az eleki járásban 60 mm. gabonafelesleget foglaltak le; a főfőleg 60 vagon, amiből a bura 47 vagon. — A készletet pedig nem bő-ven szállítják el, hanem a felszólaló azt hozgoz-tatta, hogy nem tudja hova szállítják.

— Osztrák és magyar hadi segélyszöbénye-gék szűzát egy koronájával veszi Kerpel Izsó könyvkereskedése. Ugyan-e eég vásárol egész bélyeg-gyűjteményeket és könyvtárakat is. 411

— Ritka bélyegeg nagy választékban Kerpelnél. 198

Az orosz nép és a háboru.

(Orosz lapszerkesztő a pétervári és moszkvai életről. — Az alkohol nélküli Orosz-ország.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, február 18.

Rendkívül érdekes cikkben számol be a Neue Züricher Zeitung egy munkatársa arról a hét napról, a melyet a háboru kitörése óta Oroszországban töltött. A cikk legérdekesebb része az az intervju, a melyet a svájci lap munkatársa a Rjeves szerkesztőjével folytatott. Az érdekes cikk a következő:

— A háboru eddigi eredménye Oroszor-szágban — mondotta a szerkesztő — a sztra-tégiai eseményektől teljesen eltekintve az, hogy a nép, az ország napról-napra erősebb. A nemzeti potencia érdekes növekedését meg-figyelni annyival is inkább tanulságos, mert olyan dolgoknál mutatkozik ez, a hol legke-vésbbé várta volna az ember. Ha már a moz-gósítás első napjai is meglepetést hoztak, ha már akkor is látni lehetett a hazafiasság nö-vekedését, ugy az eddig lefolyt háborus hóna-pok ezeket az érzelmeget csak növelték, a mennyiben az idő és az események a körvona-laknak határozott formát adtak. Az orosz nép a háboru érzelmeit előbb csak ugyszólván ér-zelmileg, insztinktiv fogta fel, de ma már min-den részletében ismeri. Időre volt szükség, hogy egy táborba gyűljön, hogy egymást meg-találják és egyesüljenek. A háboru gyors tem-pója e tekintetben oly művet alkotott, a mely-nek létrehozásához máskor évtizedekre lett volna szükség s a mely az orosz birodalom fej-lődésében igen nagy fontosságu.

Az intellektuális Oroszország számára, a kik az uralkodó államszisztema átalakítását óhajtják, a kormányzással többé-kevésbbé elé-gedetlen emberek számára probléma volt a há-boru: vajon Oroszország győzelme, vagy le-győzete hozza-e meg az annyira óhajtott re-formot? Az első, vagy a második esetben gyön-gül meg jobban a reakció?

Történelmi példákkal akartak e kérdéare válaszolni, még töprengtek azon, a mikor a népakarat megmozgta a feleletet. A legyőzetés elerőtlenítés a népet, bántortalanú tenné, már csak a legyőzetés következményekép is még jobban elidegenítés az európai kulturától, ugy, hogy semmiesetre sem volna alkalmas nagyobb változások eszközzésére. Oroszország legyőzete nem csak a kormány legyőzetését jelentené, hanem a népet is. Az orosz nép vi-seli a mostani háborut.

Ennek egyik jelensége az a nagy áldozat-készség, a mellyel minden népréteg támogatja a segítőakciókat. S ez az áldozatkészség — a mely mint az országban uralkodó hangulat mértéke jelentős — nem egy időleges enthu-siasmus produktuma, a mely a háboru kitöré-sét követő hetekben el szokott hervadni, ha-nem tovább tart s állandó köteleesség jellegét

ölti. Még néhány hét előtt is Kiewben egy utcai gyűjtés 60,000 francot eredményezett Szerbia számára s a lapokban hasábokat fog-lalnak be az adományok kimutatásai. A köz-ségi előljáróságok, a zemsztvok, a birodalmi дума, egyes emberek s kisebb intézmények laszetteket alapítanak, gyermekotthonokat stb. Lengyelország nyomorgó lakosai számára be-küldött adományok már rég túlhaladták a milliót és még folyton folynak be az ado-mányok.

E téren különösen az alsóbb néposztály körében döntő jelentőségű volt az alkohol ti-lalom behozatala. Mint ismeretes, az alkohol-tilalmat eleinte csak a mozgósítás tartamára hozták be s csak később terjesztették ki a há-boru idejére is. Néhány város és község kérte akkor a pénzügyminisztert arra, hogy az alko-hol tilalmat állandósítsa s akkor azt a felele-tet kapták, hogy ilyen tilalmat csak akkor hozhatnak be, ha a városok többsége kéri. A A többség csakhamar meg is volt s a tilalom érezette jótékony hatását. Így például míg más években a pétervári kórházakban havon-ként hatszáz deliriosos embert szállítottak be, az idén csak százat.

Nagy várakozással tekintenek Oroszor-szágban a közeledő tavasz elé. Ha nem is hozza meg a döntést — így vélik — minden-esetre hozzájárul ahhoz. A publikum ép ugy mint a sajtó, messzi áll a dicsekvéstől. A há-boru hat hónapja megtanította az orosz népet annak minden borzalmaira.

Moszkváról a következőket írja a svájci lap:

A mértékletesség ebben a városban is tá-vább tart. Két hónap óta teljes az absztinen-cia: orvosi engedély nélkül nem lehet sem bort, sem konyakot, sem másféle szeszest italt kapni. Vannak természetesen emberek, akik kajátszák ezt a tilalmat s különösen a szálló-dákban tehetik ezt meg, ahol meg van en-gedve az ételek számára bort és konyakot vá-sárolni. Némely vendéglőben csak puddingot és puresot fogyasztanak például.

A legközelebbi napokban vonulnak be az ujonnan besorozottak, akiknek számát egy mil-lióra becsülik. A sebesültek ellátása a körül-ményekhez képest elég jó. A magánjótékony-ság hallatlanul fellendült, egyik magánkórház a másik után nyílik meg.

Különben alig változott meg az élet Mosz-kvában. Némely külföldi árucikk hiányzik, az áruk némileg emelkedtek, de ettől eltekintve, alig érzik meg a háborut, sőt, például az üzle-tek jobban mennek, mintsem várták volna. A vasuti forgalom rendtelensége, a szállítások késése s a vagonhiány azonban nagy zavaro-kat keitenek sokszor. Az adók nagyon emel-kedtek, mert a kormány kárpótlást keres az alkohol monopoliumnál ért veszteségeiért.

A tudósításhoz ugyancsak a Züricher Zeitungban egy orosz menekült a következő reflexiókat fűzi:

Mindenki, aki ismeri az oroszokat és min-den orosz tudja, hogy kik tartoznak azokhoz, akik lelkesednek a háboruért. Az óriási né-pességnek csak elenyésző kis része: a pánsz-lávisták, akikhez néhány katonatiszt, magasabb hivatalnok, sok diák s a polgárság kis része tartozik, de nem a falusi és városi néptömeg. Az elnyomott nép, Oroszország szegényei nem ismerik a valódi lelkesedéshez szükséges ösz-szetartozandóság érzését. A nép örül, ha békét hagynak neki. Ha Oroszországban a háboru-ban való részvételt fakultatív tenné, hol maradna akkor a „lelkesült nép”? Hány ön-kéntes van Oroszországban? Mi az eredménye a belső hadikölesönjeryzésnek?

VÁROS ÉS MEGYE

Rendkívüli közgyűlés a városnál. Urbán Iván báró főispán ma a következő hirdetményt közzétette ki: Arad sz. kir. város törvényhatóságánál 1915. évi február hónap 28-ik napjának délután 4 órájára rendkívüli közgyűlést hirdetek, amelyre a törvényhatósági bizottság tagjait ezennel meghívom. Tárty: A város elölterjesztése a hatósági mérszárszék és élelmiszer üzlet felállítására tárgyában.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi turista egyesület választása folyó évi február hó 20-án, szombat délután öt órakor, az egyesületi helyiségben (Kulturpalota, bejárat a marosparti díszlépcső felől, Baross-park) gyűlést tart, amelyre a választmány tagjait tisztelettel meghívja Schill József e. elnök, Darányi János e. főtitkár.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Péntek, 1915. évi február 19-én:

A) Bérlet.

A) Bérlet.

Pollák és Wollák.

Vizjáték 3 felvonásban.

Kezdete este 7/8 órakor.

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTTÉR.*

Limbeck János és fia első m. kir. szab. érckoporsó gyára és temetés rendező vállalata.

Özv. Sarlot Domokosné Friedrich Jozefin a gyermekei: Margit Domonkos Gyuláné, Márta Reinhart Kálmánné, János, Franciska ényl Dömötör Bertalan és Erzsi az alulírottak nevében is, fájdalommal telt szívet tudatjuk, hogy felejthetetlen jó férjem, hűn szeretett édesapánk, illetőleg nagyapjuk és apósuk

Sarlot Domokos,

Arad sz. kir. város ny. főkapitánya, a Ferenc József-rend lovagja, az Aradi Első Takarékpénztár volt elnöke, az Aradmegyei Takarékpénztár felügyelőbizottsági tagja, az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár választmányi tagja, az Aradi polgári jótékony egyesület elnöke stb.

1915. évi február hó 17-én esti 10¹/₂ órakor családja iránti odaadó szeretetben gazdag életének 71. évében, 34 évi boldog házassága után, hosszas szenvedéssel jobblétre szenderül.

A megboldogult hült tetemét február hó 19-én d. u. 3 órakor fogjuk a Kölessey-utca 3. számú gyászszobából a felső temetőben levő családi sírboltba örök nyugalomra helyezni; az engedelmős gyászmezőldozat a boldogult lelki üdvéért pedig február hó 24-én d. e. 9 órakor fog a helybeli főt. Minorita atyák templomában az égek Urának bemutatni. 121

Aldott legyen drága emléke!

Arad, 1915. évi február hó 18-án.

Domonkos Gyula, Reinhart Kálmán, ényl Dömötör Bertalan, Vajel, Domonkos Dénes, Domonkos Gyula, Domonkos M. ezika, Reinhart Margit, Reinhart István, Reinhart László, Reinhart Kálmán, unokái.

*-a ezen rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget.

Az „Aradi Polgári Jótékony Egyesület” választmánya az őszinte fájdalom értekezéssel közli az egyesület tagjaival és Arad város közönségével, hogy az egyesület fáradszóró munkásságának,

elnökének:

Sarlot Domokosnak,

Arad sz. kir. város ny. főkapitánya, a „Ferenc József-rend” lovagja stb.,

beesületes lelkét az Isten magához szólította.

Negyven éven át egyesületünk javára kifejtett áldásos munkássága minden időre biztosítja emlékének az igaz tiszteletet és hálát.

Megboldogult elnökünk földi maradványát f. évi február hó 19-én d. u. 3 órakor, a Kölessey-utcai 3. sz. házból kísérik el utolsó útjára.

Arad, 1915. február hó 18.

A polg. jóték. egyes. választmánya.

681

APOLLO SZÍNHÁZ.

Február hó 19-én pénteken,
február hó 20-án szombaton,
február hó 21-én vasárnap.

A Nordisk-films. Comp. legújabb szenzációja az Apollo Színház kizárólagos Monopol-filmje.

AZ ÉLET ISKOLÁJA

drámai 3 felvonásban.

W. Psylanderrel.

Az előadások kezdete 5, 7 és 9 órakor és nem folytatólagosak.

Február hó 22., 23. és 24-én kerül bemutatásra

Minden idők filmszenzációja az

Orosz gyermek és leánykereskedők

nemzetközi erkölcsrajz 7 felvonásban.

271

Hivatalnok,

ki a magyar és német nyelvet szóban és írásban bírja és hadmentes,

keresztetik.

a waggongyár bér-elszámolási osztálya részére.

658

Vendéglő és szálloda átvétel.

Van szerencsém egy a helybeli, mint a vidéki közönséget értesíteni, hogy a Nagyváradi ut 3. sz. alatti „Jó barát”-hoz címzett volt Hidvéghy-féle

szállodát és vendéglőt

átvettem, ahol is személyes vezetéssel főtörökvésem lesz igen tisztelt vendégeimet mindenkor a legjobb italokkal és izletes hideg és meleg ételekkel figyelmesen kiszolgálni.

Tízta nappali és éjjeli szobák mindenkor legolcsóbban kaphatók.

Szíves látogatást kérek kitűnő tisztelettel: 552

Ardeleán Péter.

Ajánlunk

Bemert, kiváló minőségű, magas hőfoku és tüzelő

légszesz-kokszot

az aradi légszeszgyár terméke darabos- és dió-osztályozásban tetszés szerinti mennyiségben

házhöz szállítva

és teljes waggonrakományokban bármely vasut állomásra

a legolcsóbb gyári áron

Kneffel Károly és Fia

szén- és koksz-nagykereskedése Aradon. Városi és megyei telefon 139.

Nyomtatványok

csinos kivitelben készülnek az Aradi nyomda r. t. nyomdájában.

**A szépségápolás titka a használandó
szépitő szerek helyes megválasz-
tása! Ime ez az oka miért oly kedvelt**

**Rozsnyay Serail arckenőcse
Rozsnyay Serail krémje.**

Mindekkettő kipróbált jó hatású készit-
mény. 1 tégely kenőcs 1 korona 40 fillér.
1 tégely krém 1 korona

Szines arcpороk!!!

Próbadoboz 50 fillér! Kék, zöld, lila,
testszin, sárga, barna Színházi vagy este
kávéházi világításnál csodás hatású.

Kapható: 1845

**Rozsnyay Mátyás gyógy-
szertárában Arad, Szabadság-tér.**

8546—1915.

Hirdetmény.

A m. kir. ministeriumnak 417—1915. M. E. sz. rendelete alapján közhírré tesszük, hogy a vámörlo malomok tekintetében a buza és rozs őrlése a következőkben szabályoztatott:

1. §. Aki buzát vagy rozst, oly malomba visz őrlése végett, mely lisztet vagy egyéb őrleményt bárért vagy az őrlés végett behozott gabonaneműek bizonyos hányadaért kizárólag az őrlő felének házi szükségletére állít elő és lisztet vagy egyéb őrleményt eladásra vagy a behozott gabonaneművel való kicserélés céljaira (c-uvarozásra) egyáltalában nem érli (vámörlo malom) köteles az őrlésére vitt búzán vagy rozson felül egyid-jüleg legalább ugyanannyi árpát vagy tengerit vagy e kétféle gabonaneműt együtt őrlés végett magával hozni.

Enhez képest az előbbi bekezdésben említett vámörlo malom vállalkozók ezenül a felektől buzát vagy rozst őrlésre csak úgy vállalhatnak el, ha a fél egyidejüleg az előbbi bekezdésnek megfelelő mennyiségű árpát vagy tengerit hoz magával.

2. §. A vámörlo malomvállalat az ily módon őrlítésre hozott búzából és rozsból a fél részére ennek kívánságához képest a koron felül legfeljebb 15% finomabb buza vagy rozslisztet kivonhat; a többi buza és rozslisztet keverés nélkül, de csak az egyidejüleg őrlésre hozott árpából vagy tengeriből nyert liszttel együtt szorgáltatja át az őrlő felének.

3. §. A jelen rendelet rendelkezései megfelelően azokra az őrlő felre is irányadók, amelyeket akár a vámörlo malom vállalat tulajdonosa vagy birtokosa, akár tarmely oly harmadik személy, akinek a tulajdonos vagy a birtokos a malmot őrlés végett átengedte saját házi szükségletének céljaira végez.

4. §. Az őrlő fel, valamint a vámörlo malomvállalat tulajdonosa, vagy birtokosa, vagy használója, aki e rendelet rendelkezéseit megszegi, kihágást követ el és az 1894. L. t. c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénabüntetéssel büntetendő.

5. §. A miniszterelnöknek ezen rendelete 1915. január hó 28-án lépett életbe.

Arad, 1915. február 12.

A városi tanács.

1169—1915. pm.

Hirdetmény.

A m. kir. földmívelésügyi minister ur a közérlemezés és állattenyésztés érdekeit minden eshetősre biztosítani óhajtván, felhatalmazta az Országos Gazdasági Bizottságot, hogy azoktól akik felesleges tengeri készletüket felszámolják, f. évi március hó 1-ig nagyobb mennyiségű tengerit vásároljon.

Felhívom tehát a termelőket, hogy tekintettel az idő rövidségére nálam haladéktalanul jelentsék be, hol milyen mennyiségű tengerit akarnak eladni az Országos Gazdasági Bizottság részére.

Az Országos Gazdasági Bizottság a f. évi március hó 1-ig önként jelentkezőktől megvett tengerit a magán forgalomra nézve

hatóságilag megállapított legmagasabb árnál többet, nevezetesen a közönséges és főleg vagy kevert tengerit métermázsánként 27 koronát, a cinquantin, florintiai, putzi és fehér gömbölyű tengerit mm. 30 koronát fizet.

A megvett tengerit az eladó egészséges minőségben időszakilag száraz morzsolt és rostált állapotban a rendelkezésre adott zsákokban vagy esetleg nyit fuvarban a legközelebbi vasúti vagy hajó állomásra szállítva akkor tartozik átadni, amikor erre felhívják. A tengeri ára az átvételkor készpénzben azonnal kifizetetik, készpénz fizetés nélkül a tengerit az eladó nem köteles átadni.

Az idén az eladó készletek azonnali bejelentésére a gazdaközönség figyelmét felhívom, egyuttal közhírré teszem, hogy ha az egész szüséglet ezen az uton március hó 1-ig biztosítató nem lesz, a m. kir. földmívelésügyi minister ur által a kényszer rekvizitálás elrendeltől fog, de nem a most megállapított kivételes áron hanem a hatóság által megállapított árak alkalmazásával a rekvizitálást az önként tengeri termékeken fog végrehajtatni, a honnan önkéntes eladók aranyilag kevés készletet jelentettek be.

Arad, 1915. február 16-án.

Varjassy Lajos s. k.
polgármester.

Jó anyák, gondos szülők

legjobban cselekesznek, ha gyermekeiknek átlátszó, kellemes ízű, mindig friss:

Hajós-féle

Csukamájolajat

adnak; a hűvösebb idő beálltával ennek használata igen fontos.
Egy üveg utasítással ára 2 korona.

Legjobb fekete v. barna Egy pár perc alatt bármely haját

Hajfestő

vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni, anélkül, hogy a színt le lehet mosni,

a „Melogen“. Ara 2 korona.

Sápkóros leányok, vérszegény asszonyok,

páratlan sikerrel használják a

Ferratol Vastáplikör.

171
E rendkívül kellemes édes ízű folyadék a legideálisabb erősítő szer; orvosilag ajánlva vérszegénység, sápadtság és általános gyengeség eseteiben. Ara 1/2 literes üvegnek utasítással 3 kor.

Szőrvesztő Depilator.

E kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőreit arc, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással 1 korona.

A fenti szerek kap hatók a készítőnél **Hajós Arpád** gyógyszer-tárában.

ARAD, Andrásy-tér 22. sz.

Alapított 1836 évében az Aradmegyei Közkórház számára.

684—1915. külo. sz.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy az aradi m. kir. honvédkiegyesítő-parancsnokság a 406—1915. sz. alatt beküldött szemletervezetei szerint, az Aradon tartózkodó 1896., 1895., 1891. és az eddigi szemlékről elmaradt 1894—1878. években született aradi és idegen illetőségű B) alosztályú népfőkelők bemutatási szemléjének megtartására 1915. évi március hó 15., 16., 17., 18. és 19. ik napját tűzte ki.

Ezen szemlén való megjelenése a fentjelzett évfolyamokba tartozó az Aradon az összeírásához jelentkezett B) alosztályú népfőkelőknek „Idézés“ című meghívások, melyeken a megjelenés napja is megjelöltetik, lesznek késbesítve.

Azok, akik az „Idézés“ című meghívást 1915. évi március hó 5-ig meg nem kapták volna, annak átvétele végett az arad-városi katonai ügyi osztálynál tartoznak jelentkezni.

A népfőkelési bemutatási szemle a városháza északkeleti oldalán levő földszinti teremben fog megtartatni és mindenkor 7 1/2 órakor reggel veszi kezdetét.

Azon B) alosztályú népfőkelők akik ezen szemlén meg nem jelennek és elmaradásukat kellően nem igazolhatják, elővezetettől és az 1890 évi XXI. t. c. 4 §-a értelmében 2 évig terjedhető börtönnel fognak büntetetté válni.

Arad 1915. február 10.

Varjassy Lajos,
polgármester.

Hirdetmény

A jövedelemadó alá tartozó jövedelmek bevallása tárgyában.

A hadsegélyezés céljaira a jövedelemadónak ideiglenes és részleges életbeléptetéséről szóló 1914. évi XLVI. t. c. 1 §-ában foglalt rendelkezések alapján mindenki akinek összjövedelme az 1914. évben a 20.000 K-t meghaladta, ezen öt, illetve a vele közös háztartásban levőket megillető összjövedelméről, származzék az akár a magyar szent korona országainak területéről, akár a külföldről 1915. évi február hó 28-ig bezárólag vallomást adni tartozik.

A vallomás az előírt vallomási iven adandó.

1. Az 1909. évi X. t. c. 9. §-a szerint adóköteles jövedelemnek tekinthető az adókötelesnek bármely forrásból eredő akár tényleg befolyó, akár öt megillető pénzbeli vagy értékkel bíró egyéb bevétele amelyhez a saját házában, vagy illetménykép, avagy ingyen birtlakásának hasznonértéke, továbbá akár sajátjából felhasználta, akár illetménykép, vagy ingyen kapott gazdasági üzleti és más cikkeknél pénzértéke is hozzászámítandó. Ennek a nyers bevételnek a törvényszerint megengedett levonások után fennmaradó része alkotja az adóköteles tiszta jövedelmet.

Arra nézve, hogy a bármely forrásból eredő bevétel alatt mi értendő, kijelentjük, hogy ez a meghatározás nemcsak az 1909. évi X. t. c. 10. és 15. §-ában felsorolt jövedelemforrásokból származó bevételekre vonatkozik, hanem mindazt a bevételt is magában foglalja, melyet az adózó az említett forrásokon kívül — bárhonét tulajdonul kéhez vett.

2. A vallomást annál a községi előjáróságnál (városi adóhivatalnál, a székesfővárosi adóhivatal kerületi osztályánál) kell benyújtani, amelynek területén a természetes személy állandóan lakik vagy tartózkodik.

A vallomás lezárt borítékban is beadható, ez esetben azonban a nevét és a lakást a címlapon pontosan ki kell tüntetni.

3. Az adóköteles állandó lakóhelyének azt a községet (városi) kell tekinteni, ahol viszonyainak megfelelően berendezett lakása van. Csak átmeneti tartózkodásra berendezett megszállóhely lakásul nem tekinthető. Ehhez képest azok az adókötelesek, akik szórakozás végett, vagy üzleti, illetőleg egyéb okokból (pl. mert védőtelepzettségüknek másuttal tesznek eleget, vagy tanintézetül hallgatók, vagy üzletük másuttal van, mint ahol laknak) az évnek egy részét állandó lakóhelyükön kívül töltik, mindenkor állandó lakóhelyükön adnak vallomást.

Több lakóhely esetében, vagyis ha ugyanazon adókötelesnek két vagy több községben van az előző bekezdésben foglalt meghatározásnak megfelelő állandó lakóhelye, a szóbanjehető községek közül az adóköteles vallomását annál a községi előjáróságnál (városi adóhivatalnál, székesfővárosi adóhivatal kerületi osztályánál) tartozik benyújtani, ahol jövedelemadóját tárgyalatni akarja. Az adókiutetés helyének ekként történt megváltoztatását köteles a fél a vallomási ívbe annak legutolsó térelénél is beírni és arról, hogy az adókiutetés helyét melyik községet választotta, 1915. február végéig az állandó lakóhely szempontjából szóbanjehető községek mindegyikének előjáróságát (városi adóhivatal, székesfővárosi adóhivatal kerületi osztályát) szóban vagy írásban értesíteni.

4. Az adóköteles jogi személyek nevében igazgatóságuk, illetőleg törvényes képviselőjük székhelyén adandó a vallomás.

5. A külföldi lakó azok a magyar állampolgárok, akiknek az ország területén sem lakóhelyük, sem tartózkodási helyük nincs, jövedelmi vallomásukat itteni utolsó lakóhelyükön kötelesek benyújtani. Ha pedig ilyen lakóhely nem ismeretes, a vallomási ív bármelyik községi előjáróságnál (városi adóhivatalnál, a székesfővárosi adóhivatal kerületi osztályánál) beadható, amelynek területén a jövedelmi forrás létezik.

6. Az országban nem lakó külföldiek abban a községben (városban) adnak vallomást, ahol az ingatlan, az ipari vagy kereskedelmi vállalat vagy telep fekszik, a követelés zálogjoga biztosítva van, illetőleg a vagyoni jog létezik. Több ilyen jövedelem forrás esetén a vallomási ív bármelyik községi előjáróságnál (városi adóhivatalnál, a székesfővárosi adóhivatal kerületi osztályánál) beadható, amelynek területén a jövedelmi forrás létezik.

7. A külföldön lakó azok a magyar állampolgárok, akiknek az ország területén sem lakóhelyük, sem tartózkodási helyük nincs (4. pont) valamint az országban nem lakó külföldiek (5. pont) vallomásukat a székesfővárosi adófelügyelőnél (központi osztály) is beadhatják, aki azt szükség esetén az illetékes pénzügyigazgatóságához haladéktalanul továbbítja.

8. Az ingyen kiszolgáltató vallomási ív a félnek hivatalból kézbesítve nem lesz, hanem azt az adóköteles a községi előjáróságnál (városi adóhivatalnál, a székesfővárosi adóhivatal kerületi osztályánál) maga vagy megbízottja veszi át.

9. Ha a vallomásadásra kötelezett a vallomási ivot kiállítani nem tudná, a községi előjáróság (városi adóhivatal, a székesfővárosi adóhivatal kerületi osztály) köteles a tollba mondott vallomás alapján a vallomási ivot díjtalanul kitölteni s ennek megtörténtét hivatalból bizonyítani.

10. A vallomást nem önjogi (gyámolt vagy gondnokolt) valamint jogi személyek nevében a törvényes képviselő (gyám, gondnok, igazgató stb.) adja, aki ezeknek érdekeit a továbbiakban felelősség mellett képviseli.

A szolgáltatban álló kiskorúak azonban, ha kinevezésszerű rendelkezvényei (szerződéssel vagy más módon) biztosított szolgálati illetményük van és ennek beutárával összes jövedelmük a 20.000 K-t meghaladja, vallomásukat önmaguk adják.

11. A vallomásadásra kötelezettek vallomásukat meghatalmazottjaik

utján is benyújthatják, a meghatalmazott ténykedéséért azonban a meghatalmazó anyagilag felelős a meghatalmazottak e minőségüket hivatalos felszólításra igazolni tartoznak. A meghatalmazás bélyegmentes. A vagyon kezelésével vagy gondozásával megbízottat külön meghatalmazás nélkül is meghatalmazottnak kell tekinteni.

12. A ki vallomását az előírt határidőben, vagyis 1915. évi február 28-ig be nem adja, a kivétel során megállapított adónak 10% át, ha pedig a pénzügyigazgatóság (adófelügyelő) részéről a vallomás beadása végett hozza intézett felhívásnak meg nem felel, a megállapított adónak további 40%-át fizeti pótlék fejében.

13. A vallomás átadására kívánatára a vallomás benyújtásáról hivatalos elismervényt kell adni. Ha pedig a vallomási ivot boríték alatt nyújtatott be, ez a körülmény a hivatalos elismervényben külön is megemlítendő.

14. Ha a vallomásadásra kötelezett hadbavonult és olyan meghatalmazottja, aki az 1909. évi X. t. c. 73 §-ához képest a vallomási ivot helyette és nevében kiállítatná és aláírhatná, nincsen, a községi előjáróság (városi adóhivatal, a székesfővárosi adóhivatal kerületi osztály) a vallomási ivot hivatalból fekteti fel és annak első lapján a név- és foglalkozásra és a lakóhelyre vonatkozó rovatokat kitölti; aztán pedig a vallomás elmaradásának fentebb emített indokát a vallomási ivot végén pecsét alatt igazolni köteles.

Ebben az esetben az adópótlék alkalmazásának (11. pont) helye nincs.

15. Az 1909. X. t. c. 71. §-a szerint jövedéki büntető eljárás alá eső kihágást követ el a vallomást adására kötelezett, ha a jövedelemre vonatkozó vallomásában, vagy illetékes helyről hozzá intézett kérdésekre adott írásbeli vagy jegyzőkönyvbe mondott válaszában, vagy jogorvoslatának indokolásában tudva valótlan és szándékos félrevezetésre irányuló nyilatkozatot tesz, mely az adó megrövidítésére alkalmas, illetőleg adóköteles jövedelemforrást szárdékosan elhallgat.

Büntetlen marad azonban a tettes, ha a feljelentés megtörténte vagy a vizsgálat megindítása előtt nyilatkozatát illetékes helyen kijavítja vagy kiegészíti, illetőleg az elhallgatott jövedelmet bevallja.

Kelt Aradon, 1915. február 2-án.

A m. kir. pénzügyigazgatóság.

Kalmár József villanszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz.

Telefon 242. Telefont 242.

Ajánlja

költözködők figyelmébe:

villanyos világítási berendezéseket, villanyos csengő- és telefon berendezéseket s minden e szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:

villanyos csillárokat, villanyos főzőedényeket, villanyos vasalókat, villanyos hajsütő vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villanyos cikkeket.

Értesítés.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy a Baross-park kioszkjában modern és kényelmes kávéház és büffével ellátott helyiségeket rendeztem be, ahol kávéházi italok és ételek állandóan mérsékelt áráért szolgáltatnak ki.

A helyiségekben egész napon át szabad a bemenet, kivéve ha a jégpálya nyitva van.

Ujságok nagy választékban rendelkezésre állanak. — Szives pártfogást kér kitünő tisztelettel:

Geller Samu,
KÁVÉHÁZ.

TYPHUS

ELLENISERUM

(csak orvosi receptre.)

Kapható:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertárában ARAD,
Andrássy-tér 22. szám.

APRÓ HIRDETÉSEK

LEVELEZÉS.

„Urinőst”
levél ment. 699

„Beteg”
óhajtom látni; jelszó kéjben levélelleg jövetelét, találkozásunk napját, óráját és helyét. Kémsókkal Ön. 678

ELLÁTÁS.

Jó és olcsó
házikoszt kapható esetleg házon kívül is. Rákóczi-utca 4 sz. alatt. 680

Intelligens
özv. uriaszony teljes ellátásra elfogad hivatalnoknót. Cím a kiadóhivatalban. 661

ALKALMAZÁST NYER.

Hadmentes,
németül, románul és magyarul beszélő fiatalember felvétetik fix és ellátással. Cím a kiadóhivatalban. 674

Egy fiatal
segéd, ki nem katonaköteles rőfős- és rövidáru szakmában jártas a magyar és román nyelvet teljesen bírja, azonnali belépésre elfogadtatik Buder Ferenc utca üzletében Belényesen. 660

ALKALMAZÁST KERES.

Özvegy asszony
házvezetőnek ajánlkozik idős urinőst vagy urhoz. Egy özvegy asszony jobb urhához főzőnek ajánlkozik. Cím Sarló-utca 33. szám. 677

KIADÓ LAKÁS.

Több
nagyobb lakás kiadó május 1-re. Forray- és Hasszinger-utca sarok. 655

Kiadó
Asztalos S.-u. 2-3. sz. alatt 2 utcai, 1 udvari, hálófülke és fürdőszobából álló II. emeleti lakás a sütőszékes mellékhelyiségekkel, azonkívül, vagy 1915. május 1-re. Bővebbet a lap kiadóhivatalában.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Hátas ló
pej herélt 7 éves 165. cm. magas egészséges edzett katonatiszt uraknak ajánlom. Megtekinthető Repszegi uradalom állomás Repszeg Arad megye. 671

Kukoricakása
daráló és egy vienyomású olajsajtó gépet keres a Luxus-garage. 672

ÜZLETEK.

Egy jóforgalmu
falmérés elutazás miatt azonnali eladó. Bővebbet Boros Béni-tér 19. 673

Legnagyobb fűtőanyag megtakarítás!

A városi mérnöki hivatalban ki-próbált

kettős fűtőkályhák és kettős füstcsövekkel érhető el.

Megállapítottam ugyanis, hogy ezen kályhák és füstcsövek használatánál a fűtőanyag fele megtakarítható.

Patent a.

Kettős füstcsövek állandóan rak-táron vannak és igen olcsók. — 2. sz. (kis szobára) 6 korona. 3. sz. 8 korona. 6. sz. 20 korona. Egyedül 1121

Hönig Ottó

M. kir. szabadalmazott szivattyú készítősi Arad, Rákóczi-utca 27.

Tek. Hönig Ottó urnak, Arad. A kettős „Patent” füstcső igen jó, mert kevés fával sok meleget ad Mindenkinek ajánlhatom. Tisztelettel Strengár Demján Száva.

Eladók veszek

Burgonyát, Tarhonyát, Szalonnát, Disznózsírt, Szalmát, Takarmányrépát métermázsanként és waggontételekben
Kalmár Endre Arad, Asztalos S.- és Chorin-utca sarok terményüzlet.
Telefon 1025.

Horgony-lymei-keoccs.
Könnyebb szárításra, nyitott és zárt székű.
Ággy. kor. — 80.

Horgony-Liniment. Capitel compes.
A Horgony-Pala-Expeller pótléka.
Felfüggetlen beőrzésű és tisztított, szeszmentes, kőszénmentes és szeszes.
Övegy kor. — 20, 1.40, 2.

Horgony-vas-albuminát-festvény.
Felfüggetlen és tisztított.
Övegy kor. — 1.00.

Kapható a legjobb gyógyszerárterekben vagy közvetlenül beszereshető.
Dr. Oskár „Az arany orvoslás”, című, gyógyszerárterekben, Triga d. Élisabethstrasse 6.
8761

Költözködők figyelmébe!
Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feittételek mellett szerel és szállít 3961
Koch Dániel
Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.

Az Aradi Vendéglősök Szikviz- és Syphonfejgyára Részvénytársaság.
Meghívó.

Az Aradi Vendéglősök Szikviz- és Syphonfejgyára Részvénytársaság
1915. évi március hó 7-én, délelőtti 10 órakor Aradon, a vállalat üléstermében (Batthyányi-utca 23.) megtartandó
évi rendes közgyűlésére.

Tárgysorozat:

1. Elnöki intézkedés az alapszabályok 16. §-a értelmében.
2. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése, valamint az 1914. évi zár-számadások előterjesztése, az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása iránti határozathozatal.
3. Hét igazgatósági tag megválasztása az alapszabály 20. §-a értelmében.
4. Esetleges indítványok az alapszabályok 13. §. értelmében.

Azon t. részvényesek, kik a közgyűlésen résztvenni óhajtanak, felkértemek, hogy részvényeiket az alapszabályok 17. §-a értelmében a közgyűlést megelőző napig a társaság pénztáránál elismervény ellenében letétbe helyezni sziveskedjenek.
Arad, 1915. január hó 28.

VAGYON 1914 december 31. Az igazgatóság. TEHER

Pénztár álladék...	1849 40	Részvénytőke ...	100000
Betétek	9235 25	Tartalékalap ...	54 40
Hadikölcsön kötv. ...	4850	Fel newa vétel osztalék ...	194 40
Ingatlan ...	50000	Ingatlan tartozás a Batthyányi-utca 22. sz. házra ...	14523 07
Úvegek ...	25517 56	Elfogadványok ...	3979 50
Gyárberendezés ...	14280	Hitelezők ...	2866
Irodaberendezés ...	1000	1914. évi nyereség ...	7911 43
Adósok ...	4018 56	1913. évi vesz. áth. ...	7716 19
Áru- és anyagkészlet ...	7555 84		195 24
Kocsik és lovak ...	2806		
	121112 61		121112 61

Arad, 1915. január hó 28.

Steigerwald Alajos s. k. Popper Károly s. k. Földesi Lajos s. k.
elnök-igazgató. igazgató. ügyvezető-igazgató.
Pellegrini Károly s. k. Braun Gusztáv s. k. Scheiber Lajos s. k. Kánya Géza s. k.
igazgató. igazgató. igazgató. igazgató.
Jelen mérlegszámlát a törvény és alapszabályok értelmében megvizsgáltuk és rendben találtuk.
Arad, 1915. február hó 10.
A felügyelő-bizottság:
Szűcs F. Vilmos s. k. Urbán Endre s. k. Prolich István s. k. Engel Gyula s. k.
f. biz. elnök. f. biz. tag. f. biz. tag. f. biz. tag.

A felügyelő-bizottság jelentése.

Tisztelt Közgyűlés!

Tisztelettel jelentjük, hogy a törvény és alapszabályok szerinti kötelességünket teljesítve a könyveket rendszeresen és alaposan megvizsgáltuk. Az igazgatóság által előnk terjesztett 1914. évi mérleget, veszteség- és nyereség-számlát a könyvekkel összehasonlítva, megegyezőnek és rendben levőnek találtuk.
Ezek alapján hozzájárulunk az igazgatóság jelentéséhez, mely szerint az 1914. évi 7911 43 korona tiszta nyereségből az 1913. évről áthozott 7716 19 korona veszteség fedeztessék és az ezután maradt 195 24 korona az 1915. évre elővezetessék.
Végül kérjük a t. Közgyűlést, hogy jelentésünket tudomásul venni és az 1914. üzletévre vonatkozó felmentvényt úgy az igazgatóságnak, mint nekünk megadni sziveskedjék.
Arad, 1915. február hó 10-én.

A felügyelő-bizottság:

Szűcs F. Vilmos s. k. Urbán Endre s. k. Prolich István s. k. Engel Gyula s. k.
f. biz. tag. f. biz. tag. f. biz. tag. f. biz. tag.

CEMENT

I-ső rendű minőségű 50 és 60 kg. zsákokban kiárusítva kapható:

Merle Géza

mérnök, vasbeton telepén **ARAD,**
Ovár-utca 7. (Régi márványraktár.)

Az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár Részvénytársaság.

Vagyon.	Mérleg-számla 1914. évről.				Tehér.				
	Korona	fill.	Korona	fill.					
Pénztár-álladék			709.851	85	Alaptőke:				
Más pénzintézeteknél elhelyezett tőkék			1,049.815	03	10000 db 400 koronás rész- vényben			4,000.000	
Váltó-tárca álladék			17,893.113	80	Tartalékalapok:				
Folyószámlai adóskok:					Általános tartalékalap	2.700.220			
értékpapirokkal és jelzálogbiz- tosítékkal fedezve	8,751.781	85			Arfolyamkülönbözeti tartalék- alap	200.000			
részvénytársaságoknál és szö- vetkezeteknél fedezet mellett	1,403.962	64			Ingatlan értékkülönbözeti tar- talékalap	100.000			
törvényhatósági rövid lejáratu kölesönök	1,302.953	37	11,458.647	86	Tisztviselők és szolgák nyug- díjalapja	566.062	52	3,566.282	52
Jelzálog-kölesönök			8,102.065	27	néh. Nachtnébel Ödön alapítványa			10.000	
Előlegek értékpapirokra			144.435	36	Betétek			21,616.332	08
Saját értékpapírok			1,371.562		Hitelezők			1,671.859	79
Ingatlan vagyon:					Visszleszámított váltók			8,362.948	62
intézeti székházak	840.000				Magyar takarékpénztárak köz- ponti jelzálogbankjára átruhá- zott jelz. kölesönök			447.197	87
árverésen megvett ingatlanok	650.000		1,490.000		Előre befolyt kamatok			282.887	40
Tisztviselők és szolgák nyugdíj- alapjának tulajdonát képező:					Be nem fizetett adók			53.494	23
értékpapírok	94.800				Előre felvett házbérek			2.457	70
ingatlan	180.000		224.600		Ki nem fizetett osztalékok			450	
úchai Nachtnébel Ödön alapít- ványának értékpapirjai			10.000		Nyereség-egyenleg:				
Felszerelések	22.245	50			Athozat előző évről	70.193	01		
10% leírás	2.225	50	20.020		1914. évi tiszta nyereség	425.618		495.811	01
Hátralékos kamatok			35.110	05					
			40,509.221	22				40,509.221	22

Kelt Aradon, 1914. évi december 31-én.

Heinrich Sándor, s. k.
vezérigazgató.

Földes Soma, s. k.
főkönyvvezető, cégvezető.

Az igazgatóság:

Bárá Urbán Jván, s. k.
elnök.

A felügyelő-bizottság:

Dr. Dálnoki Nagy Lajos, s. k.
elnök.

Gróf Breda Victor, s. k.
Dr. Fábry Sándor, s. k.
Purgly László, s. k.

Szalay Antal, s. k.
Bárá Urbán Péter, s. k.
Vásárhelyi János, s. k.

Vásárhelyi László, s. k.
igazgatók.

Daniel Endre, s. k.
felügyelő-biz. tag.

Szathmáry János, s. k.
felügyelő-biz. tag.

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaság felügyelő-bizottságának jelentése a huszonötödik rendes közgyűléshez.

Tisztelt Közgyűlés!

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaságunknak 1914. évi ügykezelésére és mérlegére vonatkozólag tisztelettel jelentjük, hogy a társaság vagyonkezelését és az ügyek vezetését úgy az anyaintézetnél, mint fiókinézeteknél az egész évben éber figyelemmel kísértük, az ezekkel összefüggő könyveléseket több ízben tüzetesen megvizsgáltuk s azt tapasztaltuk, hogy úgy az ügykezelés, mint a könyvelés mindenben a kereskedelmi törvény és az alapszabályok intézkedéseinek megfelelően történt.

Jelentjük továbbá, hogy az igazgatóság részéről a közgyűlésbe terjesztett mérleget, továbbá a veszteség- és nyereség számlát behatóan megvizsgáltuk, az egyes köny-

vekkal összehasonlítottuk s úgy találjuk, hogy a kitüntetett eredmény, úgy az általunk 1914. évi december hó 31-iki állapotokra vonatkozólag megejtett felvételekkel, mint az egyes naplókval és könyvekkel teljesen megegyezik s a kereskedelmi törvény idevonatkozó intézkedéseinek tökéletesen megfelel.

Ezekután a választmánynak és igazgatóságnak a kitüntetett 495,811 korona 01 fillér tiszta nyereség felosztását tárgyazó és az évi jelentésben foglalt javaslatához teljes egészében hozzájárulunk és a t. közgyűlésnek elfogadásra ajánljuk.

Végre kérjük a t. közgyűlést, hogy az 1914. évet illetőleg úgy az igazgatóságnak, mint a felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadni sziveskedjék.

Kelt Aradon, 1915. évi február hó 18-án.

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaság felügyelő-bizottsága:

Daniel Endre, s. k.
felüg. elő-biz. tag.

Dr. Dálnoki Nagy Lajos, s. k.
felügyelő-biz. elnök.

Szathmáry János, s. k.
felügyelő-biz. tag.